

**Hallituksen esitys Eduskunnalle Elintarvikeviraston
ja Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen pe-
rustamista koskevaksi lainsäädännöksi**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan yhdistettäväksi Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osasto ja Elintarvikevirasto. Uuden organisaation nimi olisi Elintarvikevirasto. Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tutkimusosastot, aluelaboratoriot ja hallinto-osasto jatkaisivat toimintaansa Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksena. Esitykseen sisältyvät ehdotukset Elintarvikevirastoa ja Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitosta koskeviksi laeiksi, joissa olisi säännökset niiden toiminnan yleisistä perusteista. Tarkemmat säännökset ja määräykset Elintarvikeviraston ja Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen organisaatiosta, asioiden käsittelystä ja henkilöstöstä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella tai viraston ja laitoksen työjärjestyksissä.

Uusi Elintarvikevirasto ja Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos kuuluisivat maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle. Uuden Elintarvikeviraston tulosohtausvastuu olisi edelleen kauppa- ja teollisuusministeriöllä, maa- ja metsätalousministeriöllä sekä sosiaali- ja terveysministeriöllä, kullakin omalla toimialallaan. Uusi Elintarvikevirasto saisi suurimman osan hallintopalveluistaan Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksesta. Kummallakaan organisaatiolla ei olisi johtokuntaa.

Uuden Elintarvikeviraston ja Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen tulostavoitteet ja toimintalinjat sovitettaisiin yhteen koko

elintarvikevalvontaketjun laajuudelta erityisessä elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmässä, josta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Myös Kasvintuotannon tarkastuskeskus otettaisiin elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmän piiriin siltä osin kuin kyse on sen tehtävistä elintarvikkeiden tuotantoketjun valvonnassa. Elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmän tehtävänä olisi maa- ja metsätalousministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön toimialoihin kuuluvan elintarvikevalvonnan tulosohtauksen yhteensovittaminen ja yhteisten toimintalinjojen muotoilu terveysvaaratilanteissa. Yhteistyöryhmä ei päättäisi yksittäisistä hallintoasioista.

Kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä toimiva elintarvikeneuvottelukunta jatkaisi viranomaisten ja sidosryhmien yhteistyöelimenä sekä kansallisena Codex Alimentarius-komiteana. Elintarvikeneuvottelukunnasta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Lisäksi esitykseen sisältyy ehdotus laiksi eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain muuttamisesta, joka sisältäisi organisaatiouudistuksesta johtuvat lakitekniset muutokset.

Esitys liittyy valtion vuoden 2001 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2001.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto	4
2. Nykytila	5
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	5
Elintarvikevirasto	5
Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos	6
2.2. Kansainvälinen kehitys	6
Komission valkoinen kirja elintarviketurvallisuudesta	6
Komission lainsäädäntöohjelma	7
Komission Terveys ja kuluttaja-asioiden pääosaston organisointi	8
2.3. Nykytilan arviointi	8
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	9
4. Esityksen vaikutukset	11
4.1. Taloudelliset vaikutukset	11
Valtiontaloudelliset vaikutukset	11
Kunnallistaloudelliset ja elinkeinoelämään sekä kansalaisiin kohdistuvat vaikutukset	12
4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	12
5. Asian valmistelu	12
6. Riippuvuus muista esityksistä	14
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	15
1. Lakiehdotusten perustelut	15
1.1. Laki Elintarvikevirastosta	15
1.2. Laki Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksesta	18
1.3. Laki eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain muuttamisesta	20
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	20
3. Voimaantulo	21
LAKIEHDOTUKSET	22
Elintarvikevirastosta	22
Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksesta	24
eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain muuttamisesta	26

LIITE 1	28
RINNAKKAISTEKSTIT	28
eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain muuttamisesta.....	28
LIITE 2	32
ASETUSLUONNOKSET	32
elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmästä.....	32
LIITE 3	33
ASETUSLUONNOKSET	33
elintarvikeneuvottelukunnasta	33

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Elintarvikevalvontaan liittyviä kysymyksiä on selvitetty ja arvioitu useissa eri yhteyksissä viime vuosina. Esille nousseita seikkoja ovat olleet muun muassa kuntien resurssit ja elintarvikevalvonnan valtion hallinto.

Valtiontalouden tarkastusviraston elintarvikevalvontaa koskevassa tarkastuskertomuksessa 3/1997 katsottiin, että valtion elintarvikevalvontaorganisaation kehittämisen lähtökohtana tulisi pitää sitä, että toiminnassa mukana olevien valtion keskushallintoyksiköiden määrää vähennetään hallinnon selkeyttämiseksi ja resurssien tehokkaamman hyväksikäytön mahdollistamiseksi. Tarkastuksen aikana selvitykseen osallistuneiden kuntien ja lääninhallitusten valvontaviranomaiset ja valvonnan kohteet katsoivat useiden erilaisten ongelmien aiheutuvan ainakin osittain elintarvikevalvontaorganisaation hajanaisuudesta. Tarkastusvirasto katsoi, että Elintarvikeviraston ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen johtotehtävien yhdistämistä tulisi selvittää ja ministeriöiden elintarvikevalvontaan liittyviä tehtäviä arvioida uudelleen.

Valtiontalouden tarkastusviraston selvityksessä kiinnitettiin huomiota myös kuntien heikentyneisiin mahdollisuuksiin elintarvikevalvonnan järjestämisessä. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan tästä johtuvia seurauksia voitaisiin ainakin osittain poistaa valtion ohjausta kehittämällä. Valvonnan kohdentamisen yleisimpänä ongelmana tarkastusvirasto piti satunnaisesti suoritettavaa riskinarviointia sekä tehottomuutta runsaan tutkimustoiminnan tuloksien soveltamisessa elintarvikevalvonnan ohjaukseen, mikä johtuu muun muassa tietojärjestelmien kehittymättömyydestä.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti vuonna 1996 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää maatalous- ja elintarviketuotantoon kohdistuvat valvonta- ja testaustarpeet sekä tehdä selvitystulosten perusteella ehdotus elintarvikkeiden ja maataloustuotannon valvontaa ja tarkastusta koskevan valtion hallin-

non muutostarpeista. Tämä työryhmä ehdotti keskushallinnon osalta 1) Elintarvikeviraston ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen yhteistyön järjestämistä valvonnan ohjauksessa siten, että kunta- ja läänitasolla voidaan edistää valvonnan suunnitelmallisuutta ja tasa-puolisutta, 2) koko elintarvikeketjun kattavan valtakunnallisen valvontaohjelman laatimista, 3) aluetasolla tapahtuvan valvonnan johdon, ohjauksen ja seurannan tehostamista lisäämällä valvonnan resursseja aluetasolla sekä 4) kasvintuotannon tarkastustoiminnan tarkoituksenmukaisempaa organisointia. Työryhmä ei esittänyt organisatorisia muutoksia Elintarvikeviraston ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen asemaan.

Valtiontilintarkastajat kiinnittivät vuotta 1996 koskevassa kertomuksessaan (10/1997) huomiota myös elintarvikevalvonnan kehittämiseen. Valtiontilintarkastajat katsoivat, että elintarvikevalvontaan liittyvien tehtävien hajauttaminen useaan ministeriöön ja keskusvirastoon vaikeuttaa valvonnan tuloksellisuutta, ja että toimintojen keskittäminen ja toiminnassa mukana olevien keskusvirastojen määrän vähentäminen olisi omiaan selkiinnyttämään elintarvikevalvontaa ja tehostamaan voimavarojen käyttöä. Valtiontilintarkastajat edellyttivät, että elintarvikevalvontaan osallistuvien ministeriöiden tehtävät arvioidaan uudelleen ja Elintarvikeviraston ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen valvonnan johtotehtävien yhdistäminen selvitetään.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen kansainvälinen arviointi tehtiin vuonna 1998. Arviointiraportissa ehdotettiin muun muassa, että Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tehtävänä oleva elintarvikevalvonta selvästi erotettaisiin laitoksen tutkimustoiminnasta. Arviointiryhmä piti tätä välttämättömänä myös tutkimuslaitoksen kehittämiseksi.

Pääministeri Paavo Lipposen II hallituksen ohjelman mukaan hallitus ryhtyy toimenpiteisiin elintarvikkeiden valvontaa ja tarkastusta koskevan valtionhallinnon selkeyttämiseksi. Hallitusohjelmaan sisältyy koko elintarvikeketjun kattavan laatu- ja turvallisuusjärjestelmän laatiminen. Hallinnon ja aluekehityksen minis-

terityöryhmä päätti syyskuussa 1999, että organisaatiouudistusta valmistelevaan perustetaan virkamiestyöryhmä. Valmistelussa tuli pyrkiä siihen, että Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osasto ja Elintarvikevirasto yhdistetään maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti vuoden 1999 lokakuussa asiaa valmistelevan työryhmän. Työryhmän tehtävänä oli selvittää, miten Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osaston ja Elintarvikeviraston yhdistäminen toteutetaan sekä miten sen tulosohjausvastuu edelleen jaetaan maa- ja metsätalousministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön kesken. Lisäksi työryhmän tuli tehdä esitys tarvittaviksi lainsäädäntömuutoksiksi. Työryhmä piti työnsä aikana kuulemistilaisuuksia yhdistettävien organisaatioiden henkilökunnalle sekä lääninhallituksille sekä muille sidosryhmille. Työryhmä jätti mietintönsä maaliskuussa 2000 ja sidosryhmille varattiin tilaisuus antaa lausuntonsa mietinnöstä. Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä päätti huhtikuussa 2000, että asiaa valmistellaan edelleen työryhmän mietinnön pohjalta. Esitys perustuu työryhmän mietinnössään esittämiin ehdotuksiin.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Elintarvikevirasto

Elintarvikevirastosta annetun lain (111/1990) mukaan Elintarvikevirasto toimii hallinnollisesti kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla. Se suunnittelee, ohjaa ja valvoo elintarvikemääräysten noudattamisen valvontaa. Elintarvikemääräyksiä ovat elintarvikelaissa (361/1995) ja sen nojalla annetuissa säädöksissä olevat säännökset, joiden tarkoituksena on suojata kuluttajia elintarvikkeiden aiheuttamilta terveyshaitoilta sekä elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta taloudellisilta tappioilta. Elintarvikevalvonnan kehittämiseksi Elintarvikevirasto tekee ja julkaisee tutkimuksia ja selvityksiä sekä järjestää elintarvikevalvon-

tahenkilöstön koulutusta. Tärkeän tehtäväkentän muodostaa elintarvikkeisiin liittyvistä asioista tiedottaminen ja erilaisen kuluttajainformaation antaminen.

Terveydensuojelulain (763/1994) nojalla Elintarvikeviraston tehtävänä on myös suunnitella, ohjata ja valvoa terveydensuojelua omalla toimialallaan. Terveydensuojelulaissa on yleisiä elintarvikehygieniää koskevia säännöksiä, ja tarkempia määräyksiä on annettu terveydensuojeluasetuksessa (1280/1994). Terveydensuojelulakiin perustuen Elintarvikevirasto tekee ruokamyrkytysseurantaa ja ylläpitää ruokamyrkytysrekisteriä.

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö on Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1100/1994) perusteella osoittanut Elintarvikeviraston tehtäväksi eräiden Euroopan yhteisön (EY) asetuksissa säädettyjen elintarvikemääräysten valvonnan järjestämisen. Näitä ovat muun muassa levitettäviä ravintorasvoja, kasvien laatua ja luonnonmukaisesti tuotettuja maataloustuotteita ja elintarvikkeita koskevat määräykset.

Elintarvikevirasto toimii myös lupa- ja ilmoitusviranomaisena muun muassa elintarvikkeiden täydentämistä ja ravintoainevälitteistä koskevissa asioissa. Elintarvikevirasto hyväksyy elintarvikelaissa tarkoitetut viralliset tutkimuslaitokset ja pitää niistä rekisteriä. Lisäksi Elintarvikevirastolla on erilaisten suunnittelu- ja ohjaustehtävien lisäksi joitakin varsinaisia valvontatehtäviä, sillä virasto päättää elintarvikelain mukaisista valtakunnallisista pakkokeinoista sekä valvoo elintarvikkeiden markkinointia.

Elintarvikevirasto toimii kansallisena yhteysviranomaisena uuselintarvikkeita koskevissa kysymyksissä. Lisäksi virasto toimii yhteysviranomaisena komission ja jäsenvaltioiden välisessä tieteellisessä elintarvikeyhteistyössä jäsenvaltioiden avusta komissiolle ja näiden yhteistyöstä elintarvikkeita koskevien kysymysten tieteellisessä tutkimuksessa annetussa direktiivissä 93/5/ETY tarkoitetulla tavalla. Elintarvikevirasto on toimivaltainen viranomainen Euroopan unionin (EU) jäsenmaiden välisessä nopeassa tietojenvaihtojärjestelmässä [RASFF (Rapid Alert System for Foodstuffs)].

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksesta annetun lain (1202/1992) mukaan laitos toimii maa- ja metsätalousministeriön alaisena. Laitoksella on aluelaboratoriot Kuopiossa, Seinäjoella ja Oulussa. Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tehtävänä on eläintautien tutkimus ja seuranta, eläinten terveydentilan edistäminen sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden laadun ja turvallisuuden tutkimus, tarkastus ja valvonta. Tässä tehtävässään Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos tekee eläinlääkintään ja eläintautitilanteen selvittämiseen sekä eläinten terveydentilan edistämiseen ja sairauksien ehkäisemiseen, määrittämiseen ja hoitamiseen tarvittavia laboratorio- ja kenttätutkimuksia sekä neuvontatyötä.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos huolehtii rokotehuollon turvaamiseksi eläinlääkinnässä tarvittavien rokotteiden, seerumeiden ja diagnostisten aineiden valmistamisesta ja hankinnasta sekä suorittaa näiden laadun tarkkailua ja jakelua.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos myös tekee ja seuraa eläintauteihin, eläinlääkintään ja eläimistä saataviin elintarvikkeisiin liittyvää tieteellistä tutkimusta.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osasto ohjaa ja valvoo eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain (1195/1996), jäljempänä hygienialaki, ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa. Hygienialainsäädännön tarkoituksena on turvata eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieeninen laatu ja estää tartuntojen leviäminen elintarvikkeiden välityksellä eläimistä ihmisiin.

Hygienialain nojalla Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos ohjaa eläimistä saatavien elintarvikkeiden eri tuotanto- ja käsittelyvaiheiden valvontaa ja tarkastusta sekä muista EU:n jäsenvaltioista Suomeen toimitettujen eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvontaa ja tarkastusta ensisaapumispaikoissa. Eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonnan kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos antaa ohjeistusta ja suosituksia, tekee selvityksiä sekä antaa neuvontaa ja koulutusta valvontaviranomaisille. Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitok-

sen toimintaan liittyy myös olennaisesti tiedustustoiminta.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osasto johtaa lihan tarkastusta ja vastaa valvonnasta ja tarkastuksesta teurastamoissa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa. Varsinaista lihan tarkastusta ja laitosten valvontaa varten Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen palveluksessa on tarkastuseläinlääkäreitä ja -apulaisia, jotka toimivat teurastamoihin ja niiden yhteydessä oleviin laitoksiin sijoitettuina. Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos vastaa myös eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisesta viarasainevalvontaohjelmasta ja sen toteuttamisesta. Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos hyväksyy laboratoriot, joissa voidaan tehdä hygienialaissa tai sen nojalla säädettyjä tutkimuksia.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos pitää valtakunnallista rekisteriä hygienialain nojalla hyväksytyistä laitoksista, rekisteröidyistä kaラストusaluksista ja ensisaapumispaikoista sekä hyväksytyistä laboratorioista. Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos pitää myös rekisteriä niistä laitoksista ja vähittäismyymälöistä, joilla on hyväksytty naudanlihan merkintäjärjestelmä.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos on toimivaltainen viranomaisena myös EY-säädösten mukaisessa naudanlihan alkuperän merkitsemistä koskevien säännösten valvonnassa ja johtaa kyseisten EY-säädösten ja niiden nojalla annettujen kansallisten säännösten valvontaa. Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osasto vastaa siipikarjalaitosten ja munapakkaamoiden rekisteröinnistä, toimittaa tuotantotietoja siipikarjalaitoksista komissiolle ja valvoo vaihtoehtokanaloita. Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osasto tekee myös EY-lainsäädäntöön perustuvaa maitovalmistajien EU-tukiohjelmien valvontaa.

2.2. Kansainvälinen kehitys

Komission valkoinen kirja elintarviketurvallisuudesta

Komissio julkaisi tammikuussa 2000 valkoisen kirjan elintarviketurvallisuudesta

(KOM/99/0719 lopull.). Se saatettiin helmikuussa 2000 eduskunnan käsiteltäväksi valtioneuvoston kirjelmällä (E 8/2000).

Valkoinen kirja on komission toimintasuunnitelma, jossa vahvistetaan EU:n pyrkimys muokata yhteisön elintarvikepolitiikka toimivaksi ja johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi, joka takaa kuluttajien terveydensuojelun ja muun kuluttajansuojan korkean tason. Valkoisessa kirjassa painotetaan elintarviketurvallisuuteen liittyvien toimien tieteellistä perusteltavuutta sekä päätöksenteon avoimuutta, johdonmukaisuutta ja tehokkuutta.

Valkoinen kirja sisältää kolme periaatetta lainsäädännön kehittämiseksi. Elintarvikeketjun kaikkien toimijoiden (rehuteollisuus, maatalousyrittäjät, elintarviketeollisuus ja -kauppa, jäsenmaiden ja kolmansien maiden viranomaiset, komissio sekä kuluttajat) tehtävät ja vastuut tulee määritellä. Elintarviketurvallisuus tulee ottaa huomioon elintarvikeketjun kaikilla osa-alueilla (pellolta pöytään -periaate). Lisäksi rehujen ja elintarvikkeiden sekä niiden raaka-aineiden ja ainesosien on oltava jäljitettävissä.

Komissio katsoo, että virallisen valvonnan on ulotuttava elintarvikkeiden tuotantoketjun kaikkiin osiin. Komissio haluaa luoda yhteiset puitteet jäsenvaltioiden valvontajärjestelmille. Näillä parannettaisiin sekä valvonnan laatua että elintarvikkeiden turvallisuutta yhteisön tasolla. Valvontajärjestelmien käyttäminen olisi edelleen jäsenvaltioiden vastuulla ja järjestelmien kehittäminen olisi komission ja jäsenvaltioiden yhteistehtävä. Komission käsityksen mukaan näihin puitteisiin kuuluisivat yhteiset toimintakriteerit, valvontaa koskevat yhteisön suuntaviivat sekä hallinnollisen yhteistyön tehostaminen valvontajärjestelmien kehittämisessä ja toteuttamisessa.

Komissio on antanut tiedonannon siitä, miten riskinhallinnassa tarvittaessa sovelletaan varovaisuusperiaatetta. Varovaisuusperiaatetta voidaan soveltaa tilanteissa, joissa alustavasti riskinarvioinnin perusteella voidaan olettaa, että ympäristö tai ihmisten, eläinten tai kasvien terveys saattaa olla vaarassa, mutta tieteellinen näyttö ei ole vielä riittävää tai siinä on epävarmuustekijöitä.

Elintarviketurvallisuuden tulee perustua riskianalyyysiin. Kuitenkin EU:n päätöksente-

ossa voidaan ottaa tarvittaessa huomioon myös muita oikeutettuja tekijöitä, jotka ovat olennaisia kuluttajan terveyden suojan ja oikeudenmukaisen elintarvikekaupan kannalta. Tällaisina tekijöinä mainitaan muun muassa ympäristötekijät, eläinten hyvinvointi, kestävä maatalous sekä elintarvikkeiden laatuun, tyypillisiin ominaisuuksiin, valmistus- ja tuotantomenetelmiin sekä oikeaan tiedonsaantiin liittyvät kuluttajien odotukset.

Komissio katsoo, että komission ja mahdollisesti perustettavan Euroopan elintarvikeviraston tulee edistää vuoropuhelua kuluttajien kanssa. Komission käsityksen mukaan kuluttajille on tiedotettava paremmin esiin tulevista elintarviketurvallisuuteen liittyvistä huolenaiheista sekä joidenkin elintarvikkeiden tietyille henkilöryhmille aiheuttamista riskeistä.

Komissio harkitsee kattavan ja johdonmukaisen ravitsemuspolitiikan kehittämistä ja aikoo esittää siitä toimintasuunnitelman. Ravitsemuspolitiikan menestyksellinen toteuttaminen edellyttää systemaattista tietojen keruuta ja analysointia elintarvikkeiden kulumääristä, kansallisista ruokavalioiden saannista. Komission tavoitteena on antaa myös yhteiset ravitsemussuosituksia.

Komission lainsäädäntöohjelma

Komissio esittää elintarviketurvallisuudesta antamassaan valkoisessa kirjassa lähiajan, lähinnä vuosia 2000–2003 koskevan, lainsäädäntöohjelman. Ohjelmaan sisältyy yli 80 ehdotusta lainsäädännön uudistamiseksi sekä niiden tärkeysjärjestys ja alustava toteuttamisaikataulu. Valkoinen kirja ei sisällä valmiita säädösehdotuksia.

Tähän lainsäädäntöohjelmaan sisältyvät muun muassa: 1) uusi puitelakina annettava elintarvikelaki ja uusi rehulaki, 2) hätätoimien tehostaminen eli RASFF-järjestelmän kehittäminen ja laajentaminen koskemaan myös rehuja sekä yleisen turvalausekkeen luominen, 3) hygieniadirektiivien yhdistäminen, 4) mikrobiologisten riskien hallinta eli eläimistä ihmisiin tarttuvia tauteja (zoonooseja) koskevan direktiivin uudistus, 5) valvontajärjestelmän ulottaminen koko rehu- ja elintarvikeketjuun, 6) kansallisten val-

vontajärjestelmien harmonisointi eli vaatimusten laatiminen valvontaorganisaation työlle sekä hyvien tuotantotapojen määrittäminen, 7) keskinäisen luottamuksen lisääminen eli yhteisön tavoitteiden ja painopisteiden asettaminen sekä vertaisarvioinnin kehittäminen ja 8) kuluttajien informointi luottamuksen lisäämiseksi sekä läpinäkyvyyden lisääminen koskien tieteellistä neuvontaa, komission elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston tarkastustoimintaa sekä lainsäädäntötyötä.

Lisäksi komissio aikoo ehdottaa elintarvikkeiden pakkausmerkintäsäädösten muuttamista tai tarkentamista siten, että kuluttaja saisi nykyistä täsmällisemmät tiedot elintarvikkeen alkuperästä, tuotanto- ja valmistusmenetelmästä, koostumuksesta ja muista vastaavista ominaisuuksista. Nämä koskisivat muun muassa funktionaalisten ja ravitsemuksellisten väittämien käyttöä elintarvikkeiden markkinoinnissa sekä geenimuunnetuista organismeista valmistettuja elintarvikkeita. Muut lainsäädäntöehdotukset koskevat muun muassa ravintolisiä ja ravintoaineilla täydennettyjä elintarvikkeita, erityisruokavaliotavalmisteita, ionisoivan säteilyn käyttämistä, uuselintarvikkeita, lisä- ja aromiaineita sekä elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvia materiaaleja.

Nämä lainsäädäntöaloitteet osoittavat, että komission aikomuksena on kehittää elintarvikevalvontaa siten, että valvonnan painopiste siirtyy lopputuotteiden arvioinnista koko tuotantoketjun eri vaiheiden turvallisuuden takaamiseen. Komissio laatinee kriteerit kansallisten viranomaisten toiminnalle ja se tulee myös arvioimaan kansallisten viranomaisten toimintaa aiempaa tarkemmin.

Kriiseissä, joissa elintarviketurvallisuusuhka liittyy eläintauteihin, kuten esimerkiksi BSE-kriisissä, valvontaketjussa on mukana eläintautien vastustamisorganisaatio, jonka johto Suomessa on maa- ja metsätalousministeriössä. Eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien, zoonosien, vastustaminen on ollut Suomessa, kuten muissakin pohjoismaissa, tärkeä osa elintarvikevalvontaa. Nyt myös komissio tulee tehostamaan työtään tällä alueella. Zoonosien vastustamisessa on erityisen tärkeää, että elintarvikevalvonnan ja eläinlääkintähuollon yhteistoiminta on saumatonta.

Komission Terveys ja kuluttaja-asioiden pääosaston organisointi

Kesällä 1999 koottuun Romano Prodin johtamaan komissioon perustettiin uusi pääosasto, Terveys ja kuluttaja-asiat. Tähän pääosastoon siirrettiin kaikki aiemman pääosasto XXIV:n tehtävät: kuluttaja-asiat, tieteellisten komiteoiden työ ja Dublinissa sijaitseva elintarvike- ja eläinlääkintätoimisto Food and Veterinary Office (FVO). FVO on yhteisön elintarvike- ja eläinlääkintätoimen valvontaelin. Syksyllä 1999 Terveys ja kuluttaja-asioiden pääosastoon liitettiin aiemman pääosasto VI:n tehtävistä eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniää, eläinlääkintää, rehuja, kasvinterveyttä, kasvinsuojeluaineita ja kasvintuotannon lisäysaineistoja koskevan lainsäädännön kehittämiseen liittyvät asiat. Samalla pääosastoon siirrettiin kansanterveysasiat, joita hoidettiin aiemmin pääosastolla V. Tämän lisäksi elintarvikelainsäädännön kehittämiseen liittyvät tehtävät siirrettiin Yritystoiminnan pääosastolta Terveys ja kuluttaja-asioiden pääosastoon.

Tieteellisten komiteoiden työ tultaneen siirtämään Euroopan elintarvikeviraston perustamishankkeessa komission pääosastojärjestelmän ulkopuolelle. Näin riskinarvioinnille pyritään antamaan riittävä riippumattomuus suhteessa riskinhallintaan eli norminantoon ja valvontaan.

Nämä muutokset kuvastavat komission pyrkimystä hallinnoida elintarvikkeiden turvallisuutta koskevia asioita pelloilta pöytään -valvontaperiaatteen mukaisesti. Samaan pääosastoon on sijoitettu kuluttaja-, kansanterveys-, yleiset elintarvike-, eläimistä saatavien elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvät, eläinlääkintä- sekä rehu- ja muut maatalouden tuotantopanosasiat valvonta mukaan lukien. Asioiden yhteyttä kuvaa myös se, että ministerineuvostoa varten näitä kaikkia kysymyksiä valmistelee pysyvien edustajien komitea eli Coreper I, kun taas varsinaiseen maatalouteen liittyvien ministerineuvoston asioiden valmistelu muutoin kuuluu maatalouden erityiskomitean (MEK) toimialaan.

2.3. Nykytilan arviointi

Suomen elintarvikevalvonta on kokonai-

suutena arvioiden pystynyt hyvin hoitamaan tehtävänsä. Tähän kuuluu toisaalta kuluttajien terveyden suojaaminen elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta sekä toisaalta kuluttajan suojaaminen elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta taloudellisilta tappioilta. Tehtävään kuuluu lisäksi turvata kuluttajien riittävä tiedonsaanti elintarvikkeista. Elintarvikevalvonnan järjestämisessä on kuitenkin tullut esille kehittämistarpeita, joita on käsitelty muun muassa edellä esityksen johdanto-osassa mainituissa valtioneuvoston tarkastusviraston ja valtionlintarkastajien selvityksissä.

Kuntien suorittaman elintarvikevalvonnan ohjauksen tarvetta ovat kasvattaneet kuntien resurssivaikeudet sekä lisääntyneet tehtävät. Kunnallisen itsehallinnon kehittyminen on joissain tapauksissa aiheuttanut sen, että kunnissa toteutettu elintarvikevalvonnan organisoiminen on ollut elintarvikevalvonnan kannalta epäedullista.

Elintarvikelainsäädäntö on EU-jäsenyyden aikana muuttunut ja monimutkaistunut. Sen elinkeinolle ja valvontaviranomaisille asettamat vaatimukset ovat kasvaneet. Näiden vaatimusten noudattaminen sekä valvonnan kohdistaminen sinne, missä terveysriskit ovat suurimmat, edellyttää tätä koskevan tietotaidon lisäämistä.

Tämän vuoksi ovat kuntien valvonnan ohjaaminen sekä elintarvikevalvontaan liittyvä koulutus ja tiedotus tulleet entistä tärkeämmiksi. Hygienialain sekä toisaalta elintarvikelain ja terveydensuojelulain mukaisen valvonnan johdon jakautuminen kahdelle eri viranomaiselle, Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle sekä Elintarvikevirastolle, on aiheuttanut sen, että valvonnan kokonaisuuden hallitsemisesta sekä valvonnan kehittämisestä ja ohjauksesta on puuttunut kokonaisuvaltainen ote. Elintarvikkeiden tehokas ja tuloksellinen valvonta edellyttää kuitenkin, että valvontaa ja sen painopisteitä suunniteltaessa voidaan koordinoitusti ottaa huomioon koko elintarvikeketju.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan Eläinlääkintä- ja

elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osaston ja Elintarvikeviraston yhdistämistä. Keskeinen tavoite on valtion valvontaorganisaatiota näin selkeyttämällä vähentää valtion keskushallinnon elintarvikevalvonnan hajanaisuudesta aiheutuvia seurauksia. Uusi organisaatio, joka myös olisi nimeltään Elintarvikevirasto, tulisi toimimaan ensisijaisesti elintarvikevalvonnan johto-, suunnittelu-, kehittämis- ja ohjaustehtävissä. Sille kuuluisi myös operatiivisia valvontatehtäviä, kuten lihantarkastus teurastamoissa sekä teurastamojen ja niiden yhteydessä olevien laitosten valvonta, jossa se toimii suoraan toimeenpanevana valvojana. Uusi Elintarvikevirasto huolehtisi edelleen elintarvikelain mukaisten laaja-alaisen pakkokeinojen käytöstä sekä markkinoinnin valvonnasta. Uusi Elintarvikevirasto olisi hallinnollisesti maa- ja metsätalousministeriön alainen. Hygienialakiin tehtäisiin organisaatiouudistuksen edellyttämät lakitekniset muutokset eli niistä tehtävisistä, jotka nyt hygienialain mukaan kuuluvat Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle, huolehtisi vertailulaboratoriotointa lukuun ottamatta jatkossa uusi Elintarvikevirasto.

Keskittämällä nykyisen Elintarvikeviraston ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osaston eri lakien perusteella hoitamat tehtävät samaan organisaatioon parannettaisiin valvonnan kokonaisuuden hallitsemista, tarpeiden ja painopistealuiden tunnistamista sekä valvonnan tuloksellisuuden seuranta. Näiden seikkojen merkitystä on lisännyt erityisesti Suomen EU-jäsenyydestä johtunut nopea lainsäädännön uudistuminen. Lisäksi EU-jäsenyyden seurauksena muualla Euroopassa ilmenevät elintarvikekriisit koskettavat Suomea aivan eri tavoin kuin aikaisemmin. Hyvänä esimerkkinä on kesällä 1999 esiintynyt belgialaisten elintarvikkeiden dioksiinikontaminaation aiheuttama kriisi, jolloin nykyisen organisaation sektoroitumisesta johtuva valvonnan mutkisuus tuli esille erityisen selvästi.

Hygienialain soveltamisala painottuu alku- tuotannon ja jalostuksen valvontaan, kun taas elintarvikelaki ja terveydensuojelulaki painottuvat markkinoinnin ja elintarvikeketjun myöhempien vaiheiden valvontaan. Uudelle organisaatiolle tulisi myös EY-lainsäädännön noudattamisen valvontaan liittyviä tehtäviä,

joiden hoitamisesta säädetään Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain nojalla.

Ehdotettu organisaatiouudistus mahdollistaisi koko elintarvikeketjun valvonnan tasapainoisen kehittämisen, sillä eri lakien mukaan määräytyvät toimialat eivät enää entisellä tavalla rajoittaisi valvontaa johtavan viranomaisten toimintaa. Kokonaisuuden hallinta on myös elintarvikkeiden kansallisen laatustrategian tavoitteiden mukaista sekä vastaa elintarviketurvallisuutta koskevassa komission valkoisessa kirjassa esitettyä pelolta pöytään -valvontaperiaatetta.

Kunnallisen itsehallinnon kehittyminen sekä kuntien voimavarojen supistuminen korostaa keskitetyn ohjauksen merkitystä. Ne edellyttävät entistä tarkempaa valvonnan suunnittelua ja eri viranomaisten toiminnan yhteensovittamista. Valvonnan johdon keskittäminen yhdelle viranomaiselle mahdollistaisi osaltaan kokonaisvaltaisen ohjauksen operatiivista valvontaa toteuttaviin viranomaisiin eli lääninhallituksiin, kunnallisiin viranomaisiin sekä tulliviranomaisiin.

Tehtävien keskittämisellä yhteen organisaatioon voidaan välttää eri viranomaisilta tulevien toimintaohjeiden mahdolliset ristiriidat sekä keskinäinen yhteensopimattomuus. Keskittämisellä yksinkertaistetaan ja nopeutetaan päätöksentekoa, mikä nopeasti vaihtuvissa valvontatilanteissa on tärkeätä toiminnan onnistumista ajatellen. Hallinnon asiakkaiden kannalta asiointi yksinkertaistuu, kun ei enää ole tarvetta tapauskohtaisesti selvittää, kuuluuko asian hoitaminen Elintarvikevirastolle vai Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle. Tällä seikalla on merkitystä varsinkin niille asiakastahoille, jotka harvemmin ovat tekemisissä elintarvikevalvonnan kanssa, kuten yksittäiset elinkeinonharjoittajat ja kuluttajat sekä tiedotusvälineet.

Organisaatiouudistuksella voidaan odottaa olevan myönteisiä vaikutuksia myös elintarvikevalvonnan kansainvälisessä yhteistyössä. Erityisesti pohjoismaisessa elintarvikevalvonnan yhteistyössä on tällä hetkellä yleisenä käytäntönä kaksoisedustus Elintarvikevirastosta sekä Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksesta, mitä ei kaikilta osin voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Uudella Elintarvikevirastolla olisi myös pa-

remmat mahdollisuudet nostaa yhteiskunnalliseen keskusteluun seikkoja, joilla on merkitystä poliittisessa päätöksenteossa. Viimeaikaisen elintarvikekriisin seurauksena kuluttajien mielenkiinto elintarvikkeita kohtaan on voimakkaasti lisääntynyt, mikä antaa uudelle viranomaiselle suotuisan, mutta haasteellisen toimintaympäristön kansalaisia kiinnostavissa kysymyksissä. Valvonnan tehostumisesta hyötyvät siten viime kädessä suomalaiset kuluttajat parantuneen elintarviketurvallisuuden ja taloudellisen suojan muodossa.

Lisäksi uudistuksella voidaan tehostaa organisaation sisäistä toimintaa, kuten julkaisuja tiedotustoimintaa sekä tietovarannon hankintaa ja asiantuntemuksen hyväksikäyttöä.

Elintarvikevalvonnan erottaminen Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksesta mahdollistaisi myös sen, että laitoksen tutkimusosasto ja alueyksiköitä (nykyisin aluelaboratoriot) voitaisiin kehittää tutkimuksen ja neuvonnan tarpeiden mukaisesti. Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tutkimusosastoista, alueyksiköistä ja hallinto-osastosta muodostettaisiin Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos (EELA). Sille kuuluisi edelleen tutkimus-, neuvonta-, laboratorio- ja rokotahuoltotoimintaa.

Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos tekisi osaltaan toimialallaan riskinarviointia sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonnan että eläintautien vastustamisen osalta. Riskinhallinta olisi keskusvirastotasolla tehtävien elintarvikkeiden valvontatoimenpiteiden osalta Elintarvikeviraston tehtävänä ja eläintautien vastustamisen osalta maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä. Riskinhallintaan liittyvä säädösvalmistelu kuuluisi asianomaisille ministeriöille.

Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos toimisi edelleen Euroopan yhteisön säädösten edellyttämänä eläintauteihin ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniaan liittyviä kysymyksiä käsittelevänä kansallisenä referenssilaboratoriona ja tekisi tähän liittyviä tutkimuksia. Laitos huolehtisi yhteistyössä Elintarvikeviraston kanssa eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisen viarasinevalvontaohjelman toteuttamisesta.

Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos tuottaisi Elintarvikevirastolle talous-, henkilöstö-, tietohallinto- ja muita hallinto-

palveluita siten kuin laitoksen ja viraston välillä sovittaisiin tai maa- ja metsätalousministeriö määräisi. Tämä vaatii vähemmän henkilö- ja muita resursseja kuin jos Elintarvikevirasto tuottaisi itse kaikki hallintopalvelunsa. Nykyinen Elintarvikevirasto on saanut huomattavan osan hallintopalvelujaan Kuluttajavirastolta.

Elintarvikevirastolla ja Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksella ei kummallakaan olisi johtokuntaa. Ohjaavat ministeriöt, maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö, sovittaisivat yhteen tulostavoitteet ja toimintalinjat perustettavan elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmän kautta. Elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmästä on tarkoitus säätää valtioneuvoston asetuksella. Sidosryhmien yhteistyöfoorumina elintarvikekysymyksissä jatkaisi elintarvikeneuvottelukunta. Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen toiminnan tueksi maa- ja metsätalousministeriö voisi asettaa lisäksi neuvottelukuntia, joissa sidosryhmät olisivat edustettuna.

Elintarvikeviraston ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osaston yhdistämistä selvittänyt työryhmä vertaili sitä, muodostettaisiinko nykyisestä Elintarvikevirastosta ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osastosta itsenäinen viranomainen vai olisiko se organisatorisesti Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen osasto, jolla olisi valvontatoiminnassa itsenäinen asema.

Viranomaistoimintojen ja tutkimuksen erottaminen katsottiin kuitenkin parhaaksi vaihtoehdoksi muun muassa sen vuoksi, että näin voitaisiin selkeimmin osoittaa valvontaviranomaisen erillisyyttä tutkimustoiminnasta ja sen toiminnan riippumattomuus. Sidosryhmistä lähes kaikki kannattivat organisatorisesti itsenäisen viranomaisen mallia.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Valtiontaloudelliset vaikutukset

Valtion vuoden 2001 talousarvioesitykses-

sä on otettu huomioon ne järjestelyt, joita Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osaston ja Elintarvikeviraston yhdistäminen edellyttävät. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle ehdotetaan perustettavaksi Elintarvikevirasto, johon siirrettäisiin kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalta lakkautettavalle Elintarvikevirastolle kuuluneet tehtävät, niitä hoitanut henkilöstö ja määrärahat sekä Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osastolle kuuluneet tehtävät, niitä hoitanut henkilöstö ja määrärahat.

Uuden Elintarvikeviraston toimintamenot ovat vuoden 2001 talousarvioesityksessä 19,903 miljoonaa markkaa. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 1 päivästä maaliskuuta 2001 lukien nykyisen Elintarvikeviraston henkilökunnan, 25 henkilön, sekä Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osaston henkilökunnan, 30 henkilön, palkkaus- ja muut menot.

Määrärahassa on otettu huomioon myös miljoonan markan määräraharave, joka johtuu EY-säädöksistä johtuvista uusista ja laajenevista tehtävistä. Nämä liittyvät erityisesti ensisaapumispaikkojen sekä elintarvikkeiden alkuperämerkintöjen valvonnan kehittämiseen ja toimivuuden varmistamiseen sekä terveysvaaratilanteiden selvittämiseen. Lisäksi määrärahassa on otettu huomioon luomuelintarvikkeiden valvonnan ostopalveluita varten 300.000 markan vuotuiset menot sekä Elintarvikeviraston perustamiseen liittyvinä kertaluonteisina menoina 0,8 miljoonan markan menot. Elintarvikeviraston johtajan virka lakkaisi ja uuteen Elintarvikevirastoon perustettaisiin ylijohdajan virka.

Elintarvikevirastoon siirtyisi myös Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen lihan tarkastushenkilökunta, 103 henkilöä. Heistä johtuvat palkkaus- ja muut menot sisältyvät lihan tarkastustoiminnan toimintamenoihin. Lihan tarkastustoiminnasta aiheutuvat kulut katettaisiin edelleen lihan tarkastustoiminnan tarkastusmaksuilla.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tutkimustehtäviä jatkava Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos tarjoaisi maksutta uudelle Elintarvikevirastolle talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon palveluita. Nykyinen Elintarvikevirasto on saanut nämä palvelut

Kuluttajavirastolta, ja näitä palveluita vastaavaa työpanosta koskevat määrärahat, 700 000 markkaa, siirrettäisiin Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitokselle. Elintarvikeviraston perustamisesta johtuvia tehtävä- ja henkilöstösiirtoja lukuunottamatta organisaatiouudistus sinänsä ei aiheuttaisi muutoksia laitoksen määrärahatarpeisiin.

Elintarvikeviraston tulot, arviolta 18,7 miljoonaa markkaa, muodostuisivat valtion lihantarkastustoiminnasta (18,3 miljoonaa markkaa), joka siirtyisi Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osaston mukana uuteen organisaatioon, sekä muusta maksullisesta palvelutoiminnasta (400.000 markkaa). Lihantarkastustoiminnan tulojen siirtymisen lisäksi organisaatiouudistus ei vaikuttaisi Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen tulokertymään.

Kunnallistaloudelliset ja elinkeinoelämään sekä kansalaisiin kohdistuvat vaikutukset

Esityksellä ei ole suoranaisia kuntien tai elinkeinoelämän talouteen kohdistuvia vaikutuksia. Uudistuksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa valvonnan johto. Tämä puolestaan tehostaisi kuntien, lääninhallitusten ja tullin valvontaviranomaisten sekä elinkeinonharjoittajien toiminnan ohjaamista elintarvikevalvontaan liittyvissä kysymyksissä. Tämä parantaisi näiden toimijoiden toimintaedellytyksiä ja tätä kautta osaltaan myös entistä paremmin varmistaisi elintarvikkeiden turvallisuutta.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Elintarvikeviraston henkilöstö, 25 henkilöä, sekä Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osaston henkilöstö, 30 henkilöä, ja lihantarkastushenkilöstö, 103 henkilöä, siirtyisivät uuden Elintarvikeviraston palvelukseen. Täytettyinä olevat virat ja työsuhteet siirtyisivät suoraan ehdotetun Elintarvikevirastoa koskevan lain nojalla nimikkeitä tai palvelussuhteen ehtoja muuttamatta uuteen Elintarvikeviras-

toon. Nykyisen Elintarvikeviraston johtajan virka lakkaisi ja uuteen Elintarvikevirastoon perustettaisiin ylijohtajan virka.

Toiminnan tehokkuuden vuoksi uuden organisaation on toimittava samoissa toimitiloissa. Tällä hetkellä Elintarvikevirasto ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osasto toimivat Helsingissä yhteensä kolmessa eri toimipisteessä. Tarkoituksena on vuokrata uutta Elintarvikevirastoa varten tarvittavat tilat mahdollisimman läheltä nykyisten Elintarvikeviraston ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen nykyisiä toimitiloja. Vuoden 2001 talousarvioehdotuksessa on otettu huomioon Elintarvikeviraston perustamiseen liittyvinä kertaluonteisina menoina 0,8 miljoonan markan menot.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen Helsingissä sijaitsevat tutkimusosastot ja hallinto-osasto sekä alueyksiköt (nykyiset aluelaboratoriot) henkilöstöineen jatkaisivat toimintaansa Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksena.

5. Asian valmistelu

Esitys perustuu maa- ja metsätalousministeriön asettaman työryhmän mietintöön. Työryhmässä olivat edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos sekä Elintarvikevirasto.

Työryhmä kuuli työnsä aikana Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen sekä Elintarvikeviraston henkilöstön edustajia, sidosryhmiä sekä lääninhallitusten ja valtiovarainministeriön hallinnon kehittämisosaston edustajia. Sidosryhmien kuulemistilaisuuteen osallistuvat Suomen Kalakauppiasliitto ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, Suomen Elintarviketyöläisten liitto ry, Suomen Eläinlääkäriliitto ry, Kuntien Terveystarkastajat KTV ry, Kuluttajatutkimuskeskus, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen ja maa- ja metsätaloustieteellinen tiedekunta, Kaupan Keskusliitto/Päivittäistavarakauppa ry, Kansanterveyslaitos, Suomen Kanamunapakkaamoiden yhdistys ry, Kuluttajavirasto, Kuluttajat – Konsumenterna, Ympäristö- ja Terveysalan Tekniset ry, Kansanterveyslaitos, Suomen Hotelli- Ravintolaliitto SHR ry, Suomen

Kemistiliitto ry, Tullilaboratorio, Tullihallituksen valvonta- ja tarkastusyksikkö, Agromiliitto ry, Suomen Kalankasvattajaliitto ry, Hallintounioni HU ry/STTK-J ry, Luontaistuotealan Tukkukauppiaitten liitto ry, Mikrobiologikilta ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Suomen Kuluttajaliitto, Suomen Luontaistuotekauppiaitten liitto ja Lääkelaitos. Valtaosa kuultavista oli organisatorisesti itsenäisen Elintarvikeviraston perustamisen kannalla.

Työryhmän mietinnön valmistuttua se toimitettiin tiedoksi ja mahdollisia lausuntoja varten edellä mainituille tahoille. Lausunnon antoivat Tullihallituksen valvonta- ja tarkastusyksikkö, Tullilaboratorio, Suomen Kuntaliitto, Päivittäistavarakauppa ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Suomen Kalankasvattajaliitto ry, Mikrobiologikilta ja Mikkelin seudun terveydenhuollon ympäristökeskus ry.

Lausunnoissa tuettiin edelleen Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osaston ja Elintarvikeviraston yhdistämistä yhdeksi viranomaiseksi. Tullilaboratorio kiinnitti huomiota siihen, että sen yhteistyö markkinavalvonnassa uuden Elintarvikeviraston kanssa tulisi edelleen turvata. Päivittäistavarakauppa ry katsoi, että keskeisillä sidosryhmillä tulisi olla edustus uuden Elintarvikeviraston toimintaa ohjaavassa elimessä. Sidosryhmien kuulemista elintarvikeneuvottelukunnan kautta ei pidetty riittävänä. Elintarviketeollisuusliitto ry katsoi myös, että jos valvonnan kohdetta edustavat tahot eivät ole mukana uutta Elintarvikevirastoa ohjaavassa toimielimessä, merkitsee tämä käytännössä sitä, että valvonnan kohteita ei juuri kuulla valvonnan kehittämiseen ja pitkän tähtäimen linjauksiin kuuluvissa kysymyksissä. Lisäksi Elintarviketeollisuusliitto ry kiinnitti huomiota yhteistyöhön uuden Elintarvikeviraston ja tullilaboratorion elintarvikevalvonnan sekä Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen teknisen tuotevalvonnan välillä. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry katsoi, että Elintarvikeviraston hallintoon tulisi saada mukaan myös sidosryhmien edustus alkutuotanto mukaan lukien. Elintarvikeneuvottelukunnan tulisi olla saman ministeriön alaisuudessa, joka hal-

linnoi uutta Elintarvikevirastoa. Mikrobiologikilta katsoi, että Elintarvikeviraston toimivaltuudet riskinarvioinnissa tulisi varmistaa. Useissa lausunnoissa esitettiin myös jatkossa harkittavaksi muiden elintarvikevalvontaan ja kuluttajansuojaan liittyvien tehtävien yhdistämistä samaan kokonaisuuteen.

Tullilaboratorion esittämää yhteistyötä markkinavalvonnassa on tarkoitus edelleen jatkaa nykyisen Elintarvikeviraston ja tullilaboratorion välillä tästä yhteistyöstä solmitun sopimuksen mukaisesti. Elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmän osalta on katsottu, että jääviyskysymykset huomioon ottaen ei ole tarkoituksenmukaista, että valvontatoimien kohteena mahdollisesti olevat sidosryhmät osallistuisivat valvontaviranomaisen ohjaamiseen yhteistyöryhmässä. Elintarvikeneuvottelukunta olisi elin, joka edelleen jatkaisi sidosryhmien ja viranomaisten yhteistyöfoorumina.

Lausuntokierroksen jälkeen esitys valmistettiin maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä. Esityksestä pyydettiin lausunnot samoilta tahoilta kuin työryhmän mietinnöstä sekä lisäksi oikeusministeriöltä. Annetuissa lausunnoissa tuettiin edelleen Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osaston ja Elintarvikeviraston yhdistämistä yhdeksi viranomaiseksi sekä Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen perustamista.

Oikeusministeriö esitti ehdotettujen Elintarvikevirastosta annettavan lain ja Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksesta annettavan lain toimialaa, tehtäviä ja hallinnon järjestämistä koskevien säännösten selkeyttämistä ja täsmentämistä. Valtiovarainministeriö esitti, että ehdotetuissa laeissa säädettäisiin suoraan henkilöstön siirtymisestä uusien organisaatioiden palvelukseen. Oikeusministeriön ja valtiovarainministeriön ehdotukset on esityksessä otettu huomioon.

Sosiaali- ja terveysministeriö esitti, että Elintarvikevirastosta annettavaan lakiin lisättäisiin yhdessä Kansanterveyslaitoksen kanssa tehtävä ruokamyrkytysten seuranta. Ruokamyrkytyksiin liittyvät kysymykset kuuluvat kuitenkin jo terveydensuojelulain nojalla Elintarvikevirastolle, Kansanterveyslaitokselle ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle, jatkossa Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitokselle. Sosiaali- ja terveysministeriö

voi antaa tarkempia ohjeita ruokamyrkkytysten seurannasta. Tämän vuoksi erillinen säännös asiasta ei ole tarpeen.

Kuluttajatutkimuskeskus esitti muun muassa, että uuden Elintarvikeviraston tulosohtajuksissa on varmistettava, että yhteistyö muun kuluttajahallinnon kanssa toimii hyvin. Kuluttajälähtöisen tutkimuksen asema uudessa Elintarvikevirastossa tulisi lakisääteisesti vahvistaa vähintään nykyisen Elintarvikeviraston käytännön mukaiseksi. Tutkimuksen edustus myös muissa elintarvikevalvontaa linjaavissa asiantuntijaelimissä tulisi turvata säädösteitse. Ehdotetussa Elintarvikevirastosta annettavassa laissa on uuden Elintarvikeviraston yhtenä tehtävänä säilytetty elintarvikevalvonnan kehittämiseksi tarvittavien tutkimuksien ja selvitysten tekeminen. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää elintarvikeneuvottelukunnasta. Tarkoituksena on, että neuvottelukuntaan tulisi kuluttajasioiden edustus.

Niistä seikoista, joista tultaisiin säätämään valtioneuvoston asetuksella, Kaupan keskusliitto ja Päivittäistavarakauppa ry korostivat edelleen sitä, että elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmään tulisi kuulua myös elinkeinon edustajia. Tämän osalta viitataan edellä esitettyyn jääviyskysymykseen. Tullilaboratorio ja sosiaali- ja terveysministeriö esittivät, että elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmän tulisi käsitellä ehdotettua laajemmin elintarvikekysymyksiä. Elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmän eräänä päätarkoituksena on kuitenkin sovittaa yhteen kauppa- ja teollisuusministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön ja Elintarvikeviraston välinen tulosohtaus. Muun muassa tämän vuoksi yhteistyöryhmän toimialan laajentaminen koskemaan kaikkia elintarvikevalvonnan viranomaisia ei ole tässä vaiheessa tarkoituksenmukaista.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myös elintarvikeneuvottelukunnasta. Agromiliitto ja Suomen eläinlääkäriliitto esitti-

vät elintarvikeneuvottelukunnan siirtämistä kauppa- ja teollisuusministeriön alaisuudesta maa- ja metsätalousministeriön alaisuuteen. Myös valtiovarainministeriö kiinnitti asiaan huomiota. Elintarvikeneuvottelukunnan on kuitenkin tarkoitus jatkaa kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä siksi, että kauppa- ja teollisuusministeriölle kuuluisivat edelleen elintarvikelain mukaiset asiat. Nämä liittyvät elintarvikkeiden turvallisuuden lisäksi elintarvikkeiden laatuun ja kuluttajan suojaamiseen elintarvikemääräysten vastaisen elintarvikkeiden aiheuttamilta taloudellisilta tappioilta myös silloin, jos erityislainsäädännössä, kuten esimerkiksi hygienialaissa, ei ole asiaa koskevia säännöksiä. Elintarvikelaki on elintarvikkeita koskeva yleislaki, minkä vuoksi elintarvikekysymyksiä laajasti käsittelevän neuvottelukunnan olisi tarkoituksenmukaisinta toimia sen ministeriön yhteydessä, jolle elintarvikelain mukaiset kysymykset kuuluvat. Kauppa- ja teollisuusministeriö koordinoi myös kansallisten kantojen valmistelua Codex Alimentarius -komiteaa varten. Codex Alimentarius -komitea on Yhdistyneiden Kansakuntien piirissä toimivien FAO:n ja WHO:n yhteinen toimielin, joka laatii kansainvälisiä elintarvikestandardeja. Elintarvikeneuvottelukunta toimisi myös kansallisena Codex Alimentarius -komiteana. Elintarvikeneuvottelukunnassa valmisteltaisiin niitä kannanottoja, joita Suomi tulisi kansainvälisissä yhteyksissä esittämään Codex Alimentarius -komitean työhön liittyen. Myös tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että elintarvikeneuvottelukunta jatkaisi kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä.

6. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2001 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki Elintarvikevirastosta

1 §. *Toimiala ja hallinnollinen asema.* Uuden Elintarvikeviraston tehtäväksi siirtyisivät nykyisen Elintarvikeviraston ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osaston hoitamat tehtävät sellaisinaan. Nämä tehtävät on selostettu edellä yleisperusteluissa jaksossa 2.1.

Elintarvikeviraston toimialana olisi johtaa, suunnitella, ja kehittää elintarvikkeiden ja elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuviin tarvikkeiden valvontaa sekä näihin liittyvää riskinhallintaa. Täten Elintarvikevirasto johtaisi elintarvikelain, terveydensuojelulain, hygienialain ja Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain mukaista valvontaa siten kuin siitä mainituissa laeissa tai niiden nojalla säädetään tai määrätään. Lisäksi Elintarvikeviraston toimialaan kuuluisi mainittujen lakien mukaiset operatiiviset tehtävät, joista nyt huolehtii nykyinen Elintarvikevirasto tai Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osasto. Nämä tehtävät on kuvattu yleisperusteluissa jaksossa 2.1.

Hallinnollisesti Elintarvikevirasto olisi maa- ja metsätalousministeriön alainen. Koska Elintarvikeviraston toimialaan kuuluisivat kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalaan kuuluvan elintarvikelain ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan kuuluvan terveydensuojelulain valvonnan johto, tulisi mainittujen ministeriöiden osallistua edelleen Elintarvikeviraston tulosohjaukseen.

Tarkoituksena on, että Elintarvikeviraston ja Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen tulostavoitteet ja toimintalinjat, siltä osin kun ne koskevat elintarvikeketjun turvallisuutta, sovitetaan yhteen koko valvontaketjun laajuudelta. Valtioneuvoston asetuksella perustettaisiin tätä varten maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä toimiva elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmä. Se saisi tehtäväkseen maa- ja metsätalousministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön ja sosiaali-

ja terveysministeriön toimialoihin kuuluvan elintarvikevalvonnan tulosohjauksen yhteensovittamisen ja yhteisten toimintalinjojen muotoilun terveysvaaratilanteissa. Tulossovimukset solmittaisiin suoraan kunkin ministeriön toimialaan kuuluvien asioiden osalta sen ja asianomaisen viraston tai laitoksen välillä sen jälkeen, kun asianomainen ministeriö on saanut elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmän lausunnon.

Kasvintuotannon tarkastuskeskus olisi tarkoitus ottaa myös elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmän toiminnan piiriin, jotta elintarvikevalvonnan pelloilta pöytään - valvontaketju täydentyisi. Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen asemaan ei olisi tässä vaiheessa tarkoitus tehdä muita muutoksia kuin että elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmä vastaisi senkin tulosohjauksen yhteensovittamisesta. Tulosohjauksen yhteensovittamista koskeva tehtävä rajattaisiin Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen osalta kuitenkin koskemaan turvallisuutta elintarvikeketjussa ja kuluttajan suojaamista määräysten vastaisen elintarvikkeiden aiheuttamilta taloudellisilta tappioilta. Näin elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmän tehtävien ulkopuolelle jäisivät muun muassa metsäalan kasvinterveyskysymykset.

Yhteistyöryhmässä olisivat edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö tulosohjaavina ministeriöinä sekä uuden Elintarvikeviraston, Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen ja Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen ylin johto ja henkilöstö. Yhteistyöryhmän jäsenillä olisi mahdollisuus tuoda sen käsiteltäväksi myös muita asioita harkintansa mukaan. Yhteistyöryhmällä ei olisi nimitystehtäviä eikä se päättäisi muistakaan yksittäisistä hallintoasioista.

2 §. *Tehtävät.* Elintarvikevirasto johtaisi elintarvikelain, terveydensuojelulain, hygienialain ja Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain mukaista valvontaa siten kuin siitä mainituissa laeissa tai niiden nojalla säädetään tai määrätään.

Elintarvikevirastolle kuuluisi edellä mainittujen lakien nojalla myös elintarvikevalvonnan täytäntöönpanotehtäviä. Nämä siirtyisivät nykyisiltä Elintarvikevirastolta ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osastolta.

Elintarvikevirasto huolehtisi valtion tehtävänä olevan lihan tarkastuksen järjestämisestä samoin kuin teurastamoiden ja niiden yhteydessä olevien laitosten hyväksymisestä ja valvonnasta. Elintarvikevirasto huolehtisi myös eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisten vierasainevalvontaohjelmien järjestämisestä yhteistyössä Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen kanssa sekä Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaisten viraston toimialaan kuuluvien muiden valvontaohjelmien järjestämisestä. Elintarvikelain nojalla Elintarvikevirasto huolehtisi edelleen muun muassa laaja-alaisen pakkokeinojen käytöstä sekä markkinoinnin valvonnasta sekä toimisi lupa- ja ilmoitusviranomaisena muun muassa elintarvikkeiden täydentämistä ja ravintovalmisteita koskevissa asioissa. Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain nojalla Elintarvikeviraston tehtävänä olisi EY-lainsäädäntöön kuuluva maitovalmisteiden EU-tukien valvonta. Siirtyvät tehtävät on tarkemmin selostettu yleisperusteluissa jaksossa 2.1.

Elintarvikeviraston tulisi hoitaa toimialaansa kuuluva valtakunnallinen tiedottaminen ja riskiviestintä. Riskiviestinnällä tarkoitetaan erityisesti riskinhallintaan liittyvää viestintää viranomaisiin ja kansalaisiin päin. Lisäksi Elintarvikeviraston tulisi järjestää toimialaansa liittyvää koulutusta sekä tehdä elintarvikevalvonnan kehittämiseksi tarvittavia tutkimuksia ja selvityksiä. Se osallistuisi myös toimialallaan kansainväliseen yhteistyöhön.

Tehtäviensä suorittamiseksi Elintarvikevirasto jatkaa yhteistyötä samojen viranomais tahojen ja sidosryhmien kanssa kuin nykyiset Elintarvikevirasto ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osasto. Viranomaisista tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi tullilaboratorio, Kansanterveyslaitos, kuluttajaviranomaiset sekä eläinlääkintäviranomaiset muun muassa tuontielintarvikkeiden valvonnassa, ruoka-

myrkytysten selvittämisessä, kuluttajasioissa ja zoonoosivalvonnassa.

3 §. *Organisaatio.* Elintarvikevirastoa johtaisi ylijohtaja. Virastolla ei olisi johtokuntaa. Elintarvikeviraston sisäisistä toimintayksiköistä määrättäisiin Elintarvikeviraston työjärjestyksessä.

Nykyisen Elintarvikeviraston johtokunnasta säädetään elintarvikevirastosta annetussa asetuksessa (278/1990). Sen mukaan johtokunnassa on maa- ja metsätalousministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön edustajat samoin kuin Elintarvikeviraston johtaja ja viraston henkilöstön edustaja. Uudella Elintarvikevirastolla ei siis olisi johtokuntaa. Ohjaavien ministeriöiden näkemykset tulisivat huomioon otetuksi elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmässä. Toisaalta ei jääviyskysymykset huomioon ottaen ole tarkoituksenmukaista, että valvontatoimien kohteena mahdollisesti olevat sidosryhmät osallistuisivat valvontaviranomaisen ohjaamiseen elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmässä.

Tarkoituksena on, että kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä toimiva elintarvikeneuvottelukunta jatkaisi edelleen viranomaisten ja sidosryhmien yhteistyöfoorumina. Elintarvikeneuvottelukunnasta säädettäisiin varsinaisesti valtioneuvoston asetuksella perustuslain 119 §:n 2 momentin nojalla. Samalla kumottaisiin nykyinen elintarvikeneuvottelukunnasta annettu asetus (385/1992). Elintarvikeneuvottelukunnan tehtävänä olisi käsitellä yhteistyöelimenä elintarvikkeiden turvallisuuteen ja laatuun liittyviä kysymyksiä sekä antaa niistä lausuntoja ja tehdä aloitteita. Se kehittäisi ja yhteen soviittaisi kansallisesti elintarvikelainsäädäntöön ja -standardisointiin liittyvää kansainvälistä yhteistyötä ja toimisi kansallisena Codex Alimentarius -komiteana. Tehtävässään kansallisena Codex Alimentarius -komiteana neuvottelukunta valmistelisi Suomen kantoja kansainvälisiä elintarvikestandardeja laativan, FAO:n ja WHO:n yhteisen Codex Alimentarius -komitean kokouksia varten. Kauppa- ja teollisuusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö tai maa- ja metsätalousministeriö voisivat tuoda neuvottelukunnan käsiteltäväksi myös muita sen toimialaan kuuluvia asioita.

Elintarvikeneuvottelukunta jatkaisi kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä siksi, että kauppa- ja teollisuusministeriölle kuuluisivat edelleen elintarvikelain mukaiset asiat. Nämä liittyvät elintarvikkeiden turvallisuuden lisäksi elintarvikkeiden laatuun ja kuluttajan suojaamiseen elintarvikemääräysten vastaisen elintarvikkeiden aiheuttamilta taloudellisilta tappioilta myös silloin, jos erityislainsäädännössä, kuten esimerkiksi hygienialaisissa, ei ole asiaa koskevia säännöksiä. Elintarvikelaki on elintarvikkeita koskeva yleislaki, minkä vuoksi elintarvikesympymyksiä laajasti käsittelevän neuvottelukunnan olisi tarkoituksenmukaisinta toimia sen ministeriön yhteydessä, jolle elintarvikelain mukaiset kysymykset kuuluvat. Kauppa- ja teollisuusministeriö koordinoi myös kansallisten kantojen valmistelua Codex Alimentarius -komiteaa varten. Elintarvikeneuvottelukunta toimisi myös kansallisena Codex Alimentarius -komiteana. Elintarvikeneuvottelukunnassa valmisteltaisiin kannanottoja, joita Suomi tulisi kansainvälisissä yhteyksissä esittämään Codex Alimentarius -komitean työhön liittyen. Myös tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että elintarvikeneuvottelukunta jatkaisi kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä.

Neuvottelukunnassa tulisi edelleen olla riittävä elintarvikkeita koskevan lainsäädännön ja valvonnan, alkutuotannon, elintarviketeollisuuden ja -kaupan, kuluttaja-asioiden sekä maatalouskysymysten asiantuntemus.

4 §. Asioiden käsittely. Elintarvikevirasto olisi päällikkövirasto. Ylijohtaja päättäisi Elintarvikeviraston toimialaan kuuluvista asioista, ellei hän olisi työjärjestyksellä siirtänyt päätösvaltaansa muulle viraston virkamiehelle.

5 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin Elintarvikeviraston virkojen täyttämisestä, ylijohtajan ja muiden esimiesasemassa olevien virkamiesten tähän esimiesasemaan liittyvistä tehtävistä sekä johdon kelpoisuusvaatimuksista.

Pykälän 2 momentin mukaan Elintarvikeviraston ylijohtajan vahvistamalla viraston työjärjestyksellä säädettäisiin Elintarvikeviraston toimintayksiköistä, sijaisuuksista, ylijohtajan apuna toimivasta Elintarvikeviraston

johtoryhmästä sekä muista viraston sisäiseen hallintoon kuuluvista asioista. Ehdotetun lain 4 §:n nojalla ylijohtaja voi myös delegoida asioiden ratkaisuvalltaa työjärjestyksellä viraston muille virkamiehille. Ylijohtajan apuna toimiva johtoryhmä olisi viraston sisäinen eikä siihen kuuluisi viraston ulkopuolisia edustajia. Ehdotetun työjärjestyksestä koskevan valtuutussäännöksen nojalla voitaisiin siis antaa vain viraston työjärjestykselle ominaisia lain rajoissa pitäytyviä hallinnon sisäisiä määräyksiä. Ehdotetussa säännöksessä on otettu huomioon perustuslakivaliokunnan valtioneuvoston tarkastusvirastoa koskevasta hallituksen esityksestä antamassa lausunnossa (PeVM 19/2000 vp - HE 39/2000 vp) esitetty työjärjestyksestä koskeva kannanotto.

6 §. Voimaantulo. Ehdotettu laki tulisi voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2001. Sillä kumottaisiin Elintarvikevirastosta annettu laki. Ennen ehdotetun lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Näitä olisivat esimerkiksi ylijohtajan viran perustaminen ja täytäminen sekä muut Elintarvikeviraston toiminnan käynnistämiseen liittyvät toimenpiteet.

7 §. Siirtymäsäännökset. Pykälä sisältäisi säännöksen siitä, että ehdotetun lain tullessa voimaan Elintarvikevirastossa ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osastossa vireillä olevat asiat siirtyvät uuden Elintarvikeviraston käsiteltäviksi.

8 §. Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset. Elintarvikeviraston ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osaston virka- ja työsopimussuhteinen henkilöstö lihan tarkastushenkilöstö mukaan lukien siirtyisivät 1 momentin mukaan ilman eri päätöstä ja entisin virka- ja työsuhteen ehdoin uuteen Elintarvikevirastoon. Virkojen siirtämiseen ei tarvittaisi virkamiehen suostumusta. Erityinen säännös tästä on tarpeen, koska valtion virkamieslain (750/1994) mukaan täytettynä oleva virka saadaan siirtää organisaatiosta toiseen vain asianomaisen virkamiehen suostumuksella.

Valtioneuvosto on 15 päivänä toukokuuta 1998 antanut periaatepäätöksen henkilöstön aseman järjestämisestä valtionhallinnon organisaatiomuutostilanteissa. Sen mukaan viraston lakatessa ja sen tehtävien siirtyessä

toiselle valtion virastolle sisällytetään asianomaiseen organisaatiomuutoslakiin säännös, jonka mukaan virka- ja työsopimussuhteinen henkilöstö siirtyy tämän viraston palvelukseen. Ehdotettu säännös on tämän mukainen. Nykyisen Elintarvikeviraston ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osaston sekä lihantarkastushenkilöstön virka- ja työsuhteen ehdot eivät siirron vuoksi muuttuisi.

Nykyisen Elintarvikeviraston johtajan virka ei 2 momentin mukaan kuitenkaan siirtyisi uuteen elintarvikevirastoon, sillä virka lakaisi ilman irtisanomista ehdotetun lain voimaan tullessa ja tilalle perustettaisiin ylijohdajan virka. Viran nykyinen haltija jää eläkkeelle ennen uuden Elintarvikeviraston toiminnan alkamista.

1.2. Laki Eläinlääkintä- ja elintarvike-tutkimuslaitoksesta

1 §. *Toimiala ja hallinnollinen asema.* Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tutkimusosastot ja alueelliset yksiköt sekä hallinto-osasto jatkaisivat toimintaansa Eläinlääkintä- ja elintarvike-tutkimuslaitoksena. Tarkoituksena on kehittää laitoksen toimintaa kansainvälisen arvioinnin ehdotusten pohjalta. Laitoksen toimialana olisi eläintautien tutkimus ja seuranta, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, eläimistä saatavien elintarvikkeiden laadun ja turvallisuuden tutkimus sekä näihin liittyvä riskinarviointi ja referenssilaboratoriotoiminta. Laitos olisi edelleen maa- ja metsätalousministeriön alainen.

Eläinlääkintä- ja elintarvike-tutkimuslaitos voisi hoitaa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan elintarvikeketjun valvontatehtäviä hoitavan muun viraston talous-, henkilöstö- ja muut hallintopalvelut siten kuin laitoksen ja asianomaisten virastojen välillä sovitaan tai maa- ja metsätalousministeriö määrää. Tarkoituksena on, että se tarjoaisi Elintarvikevirastolle henkilöstö- talous- ja ATK-hallintopalveluita. Nykyinen Elintarvikevirasto saa suurimman osan hallintopalveluistaan Kuluttajavirastolta. Uuden Elintarvikeviraston tarvitsemien kaikkien hallintopalvelujen tuottaminen viraston itsensä toimesta vaatisi huomattavasti enemmän henkilö- ja

muita resursseja kuin järjestely, jossa Eläinlääkintä- ja elintarvike-tutkimuslaitos tarjoaa nämä palvelut palvelusopimuksen perusteella.

2 §. *Tehtävät.* Eläinlääkintä- ja elintarvike-tutkimuslaitos tekisi eläinlääkintään ja eläintautitilanteen selvittämiseksi sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen ja sairauksien ehkäisemiseen, määrittämiseen ja hoitamiseen tarvittavia laboratorio- ja kenttä-tutkimuksia ja neuvontatyötä sekä osallistuisi tuotantoeläinten kansallisen terveydenhuolto-ohjelman toteuttamiseen. Laitos tekisi edelleen myös eläimistä saatavien elintarvikkeiden ja niiden raaka-aineiden tutkimuksia. Lisäksi se toimisi Euroopan yhteisön säädösten edellyttämänä eläintauteihin ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniaan liittyviä kysymyksiä käsittelevänä kansallisena referenssilaboratoriona ja tekisi tähän liittyviä tutkimuksia. Laitos huolehtisi yhteistyössä Elintarvikeviraston kanssa eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisen viarasainevalvontaohjelman toteuttamisesta.

Eläinlääkintä- ja elintarvike-tutkimuslaitos suorittaisi toimialallaan myös riskinarviointia. Rokotehuollon turvaamiseksi se edelleen osaltaan valmistaisi ja hankkisi eläinlääkinnässä tarvittavia rokotteita, seerumeita ja diagnostisia aineita sekä suorittaisi näiden valmisteiden laadun tarkkailua ja jakelua. Laitos tekisi ja seuraisi toimialaansa liittyvää tieteellistä tutkimusta ja järjestäisi toimialaansa liittyvää koulutusta sekä osallistuisi toimialansa kansainväliseen yhteistyöhön.

Maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa Eläinlääkintä- ja elintarvike-tutkimuslaitokselle myös muita sen toimialaan liittyviä selvitys-, tutkimus-, seuranta- ja suunnittelutehtäviä.

Eläinlääkintä- ja elintarvike-tutkimuslaitos luonnollisesti jatkaa yhteistyötään niiden viranomaistahojen ja sidosryhmien kanssa kuin mitä Eläinlääkintä- ja elintarvike-laitos nykyisin on tehnyt. Muita tutkimuslaitoksia ja viranomaistahoja edustavia tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi Helsingin yliopisto sekä Kansanterveyslaitos.

3 §. *Yhteistoiminta.* Laitoksen ja sen sidosryhmien yhteistoiminnan tueksi maa- ja metsätalousministeriö voisi asettaa neuvottelukuntia. Tarkoituksena on kutsua niihin tie-

teellistä asiantuntemusta sekä laitoksen sisäryhmien edustus. Elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmä huolehtisi Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen tulosohjauksen yhteensovittamisesta Elintarvikeviraston ja Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen kanssa elintarvikevalvontaketjuun liittyvissä asioissa.

4 §. *Organisaatio.* Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitosta johtaisi ylijohtaja. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaisi kuitenkin Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen alueyksiköiden toimipaikat ja tarvittaessa toimialueet. Laitoksen Kuopiossa, Seinäjoella ja Oulussa olevat alueyksiköt (nykyiset aluelaboratoriot) jatkaisivat toimintaansa. Niitä on tarkoitus kehittää erikoistumaan siten, että kunkin alueyksikön erityinen osaamisalue palvelisi laitoksen sisäisen työnjaon ohella myös niiden sijoituspaikkakuntia ympäristöineen. Laitoksen työjärjestyksessä määrättäisiin tarkemmin laitoksen, mukaan lukien sen alueyksiköt, sisäisistä toimintayksiköistä. Laitoksella ei olisi edelleenkään jatkunutta.

5 §. *Tilaustutkimukset.* Laitos voisi tehdä sopimuksia toimintaansa soveltuvien tehtävien ja toimialaansa koskevien tutkimusten ja asiantuntijapalvelujen suorittamisesta ulkopuolisten tilaajien toimeksiannosta.

6 §. *Asioiden käsittely.* Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos olisi päällikkövirasto. Ylijohtaja päättäisi laitoksen toimialaan kuuluvista asioista, ellei hän olisi työjärjestyksellä siirtänyt päätösvaltaansa muulle laitoksen virkamiehelle.

7 §. *Tarkemmat säännökset ja määräykset.* Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen virkojen täyttämisestä, ylijohtajan ja muiden esimiesasemassa olevien virkamiesten esimiesasemaan liittyvistä tehtävistä sekä johdon kelpoisuusvaatimuksista.

Pykälän 2 momentin mukaan Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen ylijohtajan vahvistamalla viraston työjärjestyksellä säädettäisiin laitoksen toimintayksiköistä, sijaisuuksista, ylijohtajan apuna toimivasta laitoksen johtoryhmästä sekä muista laitoksen sisäiseen hallintoon kuuluvista asioista. Ehdotetun lain 6 §:n nojalla ylijohtaja voi myös delegoida asioiden ratkaisuvalltaa työjärjes-

tyksellä laitoksen muille virkamiehille. Ylijohtajan apuna toimiva johtoryhmä olisi laitoksen sisäinen, eikä siihen kuuluisi ulkopuolisia tahoja. Ehdotetun työjärjestyksestä koskevan valtuussäännöksen nojalla voitaisiin siis antaa vain laitoksen työjärjestykselle ominaisia lain rajoissa pitäytyviä hallinnon sisäisiä määräyksiä. Kuten edellä Elintarvikevirastoa koskevan lain osalta, ehdotetussa säännöksessä on otettu huomioon perustuslakivaliokunnan valtionalouden tarkastusvirastoa koskevasta hallituksen esityksestä antamassa lausunnossa esitetty työjärjestyksestä koskeva kannanotto.

8 §. *Voimaantulo.* Ehdotettu laki tulisi voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2001. Sillä kumottaisiin Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksesta annettu laki. Muussa lainsäädännössä oleva viittaus Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokseen koskisi lain voimaan tultua Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitosta.

Hygienialakia ja sen nojalla annettuja asetuksia ja maa- ja metsätalousministeriön päätöksiä tullaan tarkistamaan siten, että niissä Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle nykyisin kuuluvat tehtävät siirtyvät uudelle Elintarvikevirastolle vertailulaboratoriotoimintaa lukuun ottamatta. Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle kuuluu nykyisin myös Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain nojalla eräiden EY:n asetusten valvontaan liittyviä tehtäviä. Kyseiset tehtävät on osoitettu sille mainitun lain nojalla annettulla maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä. Näitä päätöksiä tullaan muuttamaan siten, että tehtävät siirtyvät uudelle Elintarvikevirastolle.

Ennen ehdotetun lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

9 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälä sisältäisi säännöksen siitä, että Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen muut kuin elintarvikevalvonnan osastolle kuuluvat vireillä olevat asiat siirtyisivät lain voimaan tullessa Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitokselle.

10 §. *Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset.* Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen virka- ja työsuhteinen henkilökunta, lukuun ottamatta uuteen Elintarvikevirastoon siirtyvää elintarvikevalvonnan osaston henkilöstöä ja lihan tarkastushenkilöstöä, siirtyisi-

vät ilman eri päätöstä virka- tai työsuhteen ehtoja muuttamatta uuteen Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitokseen. Virkojen siirtoon ei tarvittaisi kyseisten virkamiesten suostumusta. Erityinen säännös tästä on tarpeen, koska valtion virkamieslain mukaan täytettynä oleva virka saadaan siirtää organisaatiosta toiseen vain asianomaisen virkamiehen suostumuksella.

Valtioneuvosto on 15 päivänä toukokuuta 1998 antanut periaatepäätöksen henkilöstön aseman järjestämisestä valtionhallinnon organisaatiomuutostilanteissa. Sen mukaan viraston lakatessa ja sen tehtävien siirtyessä toiselle valtion virastolle sisällytetään asianomaiseen organisaatiomuutoslakiin säännös, jonka mukaan virka- ja työsopimussuhteinen henkilöstö siirtyy tämän viraston palvelukseen. Ehdotettu säännös on tämän mukainen. Siirtyvän henkilöstön virka- ja työsuhteen ehdot eivät siirron vuoksi muuttuisi.

Nykyisen Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen ylijohtajan virka siirtyisi myös suoraan ehdotetun lain nojalla uuteen Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitokseen. Erityinen säännös asiasta on tarpeen, koska valtion virkamieslain 5 §:n mukaan erittelyvirkaa, jollainen kyseinen ylijohtajan virka on, ei muutoin voitaisi siirtää.

1.3. Laki eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain muuttamisesta

Hygienialain 6, 8, 9, 15, 16, 21, 38, 43, 53 ja 56 §:ssä olevat maininnat Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksesta korvattaisiin Elintarvikevirastolla, jolle kyseiset tehtävät organisaatiouudistuksen perusteella siirtyisivät. Koska kyse on organisaatiouudistuksen edellyttämästä nimenmuutoksesta, voivat Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen ennen tämän lain voimaantuloa hyväksymät laitokset ja laboratoriot luonnollisesti jatkaa hyväksymispäätöksen mukaisesti toimintaansa ilman Elintarvikeviraston uutta hyväksyntää. Lain 15, 21 ja 53 §:iin on tehty myös eräitä kielellisiä tarkistuksia asiasisältöä muuttamatta.

Valtioneuvosto antoi 13 päivänä joulukuuta 1995 ohjeen ministeriöiden toimialasäännös-

ten valmistelusta. Ohjeen mukaan ministeriöiden toimivaltaa koskevat säännökset tuli erityislaeissa kirjoittaa siten, että ne eivät viittäisi määrättyyn ministeriöön, vaan ministeriöiden toimialaa koskevat säännökset sisältyisivät valtioneuvoston ohjesääntöön (1522/1995). Ohjeen mukaisesti on hygienialaissa käytetty ilmaisua "asianomainen ministeriö". Valtioneuvoston ohjesäännön perusteella hygienialaki kuuluu maa- ja metsätalousministeriön toimialaan. Valtioneuvosto kuitenkin muutti periaatepäätöstään 23 päivänä syyskuuta 1999 niin, että ministeriöiden toimivaltaa koskevat säännökset tuli erityislaeissa kirjoittaa siten, että jo erityislaista ilmenee, mitä ministeriötä tarkoitetaan silloin kun erityislaissa on ministeriöiden toimivaltaa koskevia säännöksiä. Tämän uuden ohjeen mukaan tulisi ensisijaisesti käyttää sääntämistapaa, jossa ministeriö mainitaan laissa nimeltä, mutta samalla annetaan valtuus muuttaa toimialaa asetuksella. Tämän vuoksi hygienialain 4 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa todettaisiin, että mitä hygienialaissa säädetään asianomaisesta ministeriöstä tarkoittaa maa- ja metsätalousministeriötä, ellei valtioneuvoston asetuksella toisin säädetä.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselta siirtyisi uudelle Elintarvikevirastolle hygienialain 53 §:n 1 momentin mukaisen valtakunnallisen rekisterin pito muun muassa hyväksytyistä laitoksista. Rekisteriin ei ole tarkoitus tallettaa henkilötietoja, minkä vuoksi 53 §:n 1 momenttiin ei tässä yhteydessä esitetä muutoksia. Henkilötietoja sisältäviä rekistereitä koskevien säännösten täsmällisyysvaatimukset olisivat tarkemmat kuin mitä hygienialain 53 §:n 1 momentissa säännökset nykyisellään ovat.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotettujen lakien nojalla annettavilla valtioneuvoston asetuksilla Elintarvikevirastosta ja Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksesta annettaisiin säännökset muun muassa johdon kelpoisuusvaatimuksista ja virkojen täyttämistä. Tarkat määräykset viraston ja laitoksen sisäisestä toiminnan järjestämisestä sisältyisivät niiden työjärjestyksiin.

Valtioneuvoston asetuksilla säädettäisiin myös elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmästä ja elintarvikeneuvottelukunnasta.

Elintarvikeviraston siirtyessä hallinnollisesti kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalta maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle tulee valtioneuvoston ohjesääntöön tehdä vastaava muutos.

Valvontatehtävien siirtyminen Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselta Elintarvikevirastolle edellyttää, että viranomaisen nimeä koskevat lakitekniset muutokset tehdään myös eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annettuun asetukseen (1336/1996) ja hygienialain nojalla annettuihin maa- ja metsätalousministeriön päätöksiin. Sama koskee niitä Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain mukaisia maa- ja metsätalousministeriön päätöksiä, joilla EY-asetusten valvontatehtäviä on osoitettu Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle. Elintarvikeviraston ja Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen suoritteista perittävistä mak-

suista päättäisi valtion maksuperustelain mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö.

Luonnokset elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmästä ja elintarvikeneuvottelukunnasta annettaviksi valtioneuvoston asetuksiksi ovat tämän esityksen liitteenä.

3. Voimaantulo

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan maaliskuun 1 päivänä 2001. Lakien täytäntöönpanoon liittyviin toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä jo ennen kuin ne tulevat voimaan. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa edellä jaksossa 2 mainittujen asetusten ja työjärjestysten antaminen sekä Elintarvikeviraston ylijohtajan sekä muiden sen ja Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen uusien virkojen täyttäminen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**Elintarvikevirastosta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Toimiala ja hallinnollinen asema

Elintarvikevirasto johtaa, suunnittelee ja kehittää sekä osaltaan suorittaa elintarvikkeiden ja niiden kanssa kosketuksiin joutuvien tarvikkeiden valvontaa sekä näihin liittyvää riskinhallintaa.

Elintarvikevirasto on hallinnollisesti maa- ja metsätalousministeriön alainen. Maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö vastaavat yhteistoiminnassa viraston tuulosohjauksesta siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

2 §

Tehtävät

Elintarvikevirastolle kuuluu elintarvikelain (361/1995), terveydensuojelulain (763/1994), eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain (1195/1996) ja Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1100/1994) mukainen valvonnan johto ja muut täytäntöönpanotehtävät siten kuin niistä mainituissa laeissa tai niiden nojalla säädetään tai määrätään.

Elintarvikevirasto huolehtii toimialaansa kuuluvien Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaisten valvontaohjelmien järjestämisestä. Eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisten vierasainevalvontaohjelmien järjestämisestä Elintarvikevirasto huolehtii yhteis-

työssä Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen kanssa.

Elintarvikevirasto huolehtii toimialaansa kuuluvasta valtakunnallisesta tiedottamisesta ja riskiviestinnästä. Lisäksi Elintarvikevirasto tekee elintarvikevalvonnan kehittämiseksi tarvittavia tutkimuksia ja selvityksiä, osallistuu toimialallaan kansainväliseen yhteistyöhön ja järjestää toimialaansa liittyvää koulutusta.

3 §

Organisaatio

Elintarvikevirastoa johtaa ylijohtaja. Elintarvikeviraston toimintayksiköistä määrätään Elintarvikeviraston työjärjestyksessä.

4 §

Asioiden käsittely

Ylijohtaja ratkaisee Elintarvikeviraston päätettävät asiat. Ylijohtaja voi työjärjestyksellä siirtää ratkaisuvaltaa Elintarvikeviraston muulle virkamiehelle.

5 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään Elintarvikeviraston virkojen täyttämisestä sekä ylijohtajan ja muiden esimiesasemassa

olevien virkamiesten esimiesasemaan liittyvistä tehtävistä.

Elintarvikeviraston työjärjestyksessä määrätään viraston toimintayksiköistä, sijaisuuksista, ylijohtajan apuna toimivasta Elintarvikeviraston sisäisestä johtoryhmästä sekä muista sisäiseen hallintoon kuuluvista asioista. Ylijohtaja vahvistaa työjärjestyksen.

6 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2001.

Tällä lailla kumotaan Elintarvikevirastosta 9 päivänä helmikuuta 1990 annettu laki (111/1990) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

7 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa Elintarvikevirastossa sekä Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osastossa vireillä olevat asiat siirtyvät tämän lain voimaan tultua Elintarvikeviraston käsiteltäviksi.

8 §

Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset

Elintarvikeviraston ja Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osaston virka- ja työsopimussuhteinen henkilöstö lihentarkastushenkilöstö mukaan lukien sekä kyseiset virat siirtyvät tämän lain voimaan tullessa tässä laissa tarkoitettuun Elintarvikevirastoon. Virkojen siirtymiseen ei tarvita asianomaisten virkamiesten suostumusta.

Elintarvikeviraston johtajan virka lakkaa ja virkasuhde päättyy tämän lain voimaan tullessa.

2.

Laki

Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Toimiala ja hallinnollinen asema

Eläintautien tutkimusta ja seuranta, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, eläimistä saatavien elintarvikkeiden laadun ja turvallisuuden tutkimusta sekä näihin liittyvää riskinarviointia ja referenssilaboratorio-toimintaa varten on maa- ja metsätalousministeriön alainen Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos, jäljempänä laitos.

Laitos voi myös hoitaa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan elintarvikeketjun valvontatehtäviä hoitavan viraston talous-, henkilöstö- ja muut hallintopalvelut siten kuin laitoksen ja asianomaisten virastojen välillä sovitaan tai maa- ja metsätalousministeriö määrää.

2 §

Tehtävät

Laitos tekee eläinlääkintään ja eläimistä saataviin elintarvikkeisiin liittyviä tutkimuksia sekä eläintautitilanteen selvittämiseksi samoin kuin eläinten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä sairauksien ehkäisemiseksi, määrittämiseksi ja hoitamiseksi tarvittavia laboratorio- ja kenttätutkimuksia. Laitos suorittaa toimialallaan myös riskinarviointia. Laitos osallistuu tuotantoeläinten kansallisen terveydenhuolto-ohjelman toteuttamiseen ja terveystalvontaohjelmien suunnitteluun sekä niihin liittyvään neuvontatyöhön.

Laitos toimii Euroopan yhteisön säädöksissä edellytettynä eläintauteihin ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden turvallisuuteen ja

laatuun liittyviä kysymyksiä käsittelevänä kansallisena referenssilaboratoriona ja tekee tähän liittyviä tutkimuksia. Laitos huolehtii yhteistyössä Elintarvikeviraston kanssa eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisen vierasainevalvontaohjelman toteuttamisesta.

Laitos valmistaa ja hankkii eläinlääkinnässä tarvittavia rokotteita, seerumeita ja diagnostisia aineita sekä suorittaa näiden valmisteiden laaduntarkkailua ja jakelua.

Laitos tekee ja seuraa toimialaansa liittyvää tieteellistä tutkimusta, osallistuu toimialallaan kansainväliseen yhteistyöhön, järjestää toimialaansa liittyvää koulutusta ja suorittaa muut tutkimukset ja tehtävät, jotka sille on erikseen säädetty tai jotka maa- ja metsätalousministeriö sille määrää.

3 §

Yhteistoiminta

Laitoksen ja sen sidosryhmien yhteistoiminnan tueksi maa- ja metsätalousministeriö voi asettaa neuvottelukuntia, joihin se kutsuu puheenjohtajan ja asianomaisten alan asiantuntijoita.

Laitoksen sekä muiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluvien elintarvikeketjun valvontatehtäviä hoitavien toimielinten tulosohtauksen yhteensovittamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

4 §

Organisaatio

Laitosta johtaa ylijohtaja. Laitoksen alueyksiköiden toimipaikat ja tarvittaessa toimialueet määrää maa- ja metsätalousmi-

nisteriö. Muilta osin laitoksen toimintayksiköistä määrätään laitoksen työjärjestyksessä.

5 §

Tilaustutkimukset

Laitos voi tilauksesta suorittaa toimialaansa kuuluvia selvityksiä, tutkimuksia ja muita asiantuntijapalveluita.

6 §

Asioiden käsittely

Ylijohtaja ratkaisee laitoksen päätettävät asiat. Ylijohtaja voi työjärjestyksellä siirtää ratkaisuvaltaa laitoksen muulle virkamiehelle.

7 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään laitoksen virkojen täyttämisestä sekä ylijohtajan ja muiden esimiesasemassa olevien virkamiesten esimiesasemaan liittyvistä tehtävistä.

Laitoksen työjärjestyksessä määrätään laitoksen ja sen alueyksiköiden sisäisistä toimintayksiköistä, sijaisuuksista, ylijohtajan apuna toimivasta laitoksen sisäisestä johtoryhmästä sekä muista sisäiseen hallintoon kuuluvista asioista. Ylijohtaja vahvistaa työjärjestyksen.

8 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2001.

Tällä lailla kumotaan Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksesta 4 päivänä joulukuuta 1992 annettu laki (1202/1992).

Muussa laissa tai asetuksessa taikka valtioneuvoston tai ministeriön päätöksessä oleva viittaus Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokseen tarkoittaa tämän lain voimaan tultua Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

9 §

Siirtymäsäännökset

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat, lukuun ottamatta Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen elintarvikevalvonnan osastossa vireillä olevia asioita, siirtyvät tämän lain voimaan tultua laitoksen käsiteltäviksi.

10 §

Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen ylijohtaja ja muu virka- ja työsuhteenhenkilöstö, lukuun ottamatta elintarvikevalvonnan osaston henkilöstöä ja lihantarkastushenkilöstöä, sekä kyseiset virat siirtyvät tämän lain voimaan tullessa Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitokseen. Virkojen siirtymiseen ei tarvita asianomaisten virkamiesten suostumusta.

3.

Laki

eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1195/1996) 6 §:n 2 kohta, 8, 9 ja 15 §, 16 §:n 2 momentti, 21 §:n 1 momentti, 38 §:n 3 momentti, 43 ja 53 § sekä 56 §:n 2 momentti sekä

lisätään 4 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

4 §

Mitä tässä laissa säädetään asianomaisesta ministeriöstä, koskee maa- ja metsätalousministeriötä, ellei valtioneuvoston asetuksella toisin säädetä.

6 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *valvontaviranomaisella* Elintarvikevirastoa, lääninhallitusta, 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua valtion viranomaista, kunnan valvontaviranomaista, tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavaa kunnan viranhaltijaa ja valtion tarkastuseläinlääkäriä.

8 §

Elintarvikevirasto ohjaa ja valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista asianomaisen ministeriön alaisena.

9 §

Läninhallitus ohjaa ja valvoo Elintarvikeviraston antamien ohjeiden mukaisesti tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa läänin alueella.

15 §

Ennen toiminnan aloittamista tai olennaisien muutosten jälkeen tulee teurastamoilla ja niiden yhteydessä olevilla laitoksilla olla Elintarvikeviraston hyväksyntä ja muilla lai-

toksilla vastaavasti kunnan valvontaviranomaisen hyväksyntä. Hyväksymistä on haettava kirjallisesti. Laitos on hyväksyttävä, jos se täyttää tässä laissa ja sen nojalla asetetut vaatimukset.

16 §

Kunnan valvontaviranomaisen on ilmoitettava laitoksen hyväksymisestä, toiminnan lopettamisesta ja laitoksen hyväksynnän peruuttamisesta asianomaiselle lääninhallitukselle. Kunnan valvontaviranomaisen on ilmoitettava myös rekisteröimänsä kalastusalukset ja luetteloimansa ensisaapumispaikat ja niiden toiminnassa tapahtuneet muutokset lääninhallitukselle. Läninhallituksen tulee antaa nämä tiedot viivytyksettä Elintarvikevirastolle, joka pitää kirjaa laitoksista, kalastusaluksista ja ensisaapumispaikoista sekä antaa laitoksille ja kalastusaluksille numeron.

21 §

Laitoksen on huolehdittava siitä, että siellä estetään elintarvikehygieenisten epäkohtien syntyminen. Tässä tarkoituksessa laitoksen on kustannuksellaan laadittava ja toteutettava laitosta valvovan valtion tarkastuseläinlääkärin tai kunnan valvontaviranomaisen hyväksymä valvontajärjestelmä (*omavalvontajärjestelmä*). Elintarvikeviraston tulee avustaa edellä mainittuja viranomaisia omavalvontajärjestelmän hyväksymisessä, jos nämä sitä

pyytävät.

38 §

Kunnan valvontaviranomaisen on Elintarvikeviraston kehotuksesta ryhdyttävä 1 tai 2 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

43 §

Muutoksen hakemisesta lääninhallituksen ja Elintarvikeviraston tämän lain nojalla antamaan päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa.

53 §

Elintarvikevirasto pitää valtakunnallista rekisteriä kaikista hyväksytyistä laitoksista, rekisteröidyistä kalastusaluksista ja luetteloiduista ensisaapumispaikoista sekä hyväksymistään laboratorioista. Kunnan valvontaviranomainen pitää rekisteriä valvomistaan laitoksista, rekisteröimistään kalastusaluksista ja maidontuotantotiloista sekä luetteloimistaan ensisaapumispaikoista. Rekistereihin voidaan tallettaa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonnan

kannalta tarpeellisia tietoja.

Kunta on velvollinen pyynnöstä ilmoittamaan Elintarvikevirastolle ja lääninhallitukselle suorittamaansa valvontaa ja perimiään maksuja koskevat tiedot.

56 §

Elintarvikevirasto hyväksyy laboratoriot, joissa voidaan tehdä tässä laissa tai sen nojalla määrättyjä tutkimuksia. Laitosta valvova kunnan valvontaviranomainen tai valtion tarkastuseläinlääkäri hyväksyy kuitenkin laitoksen omavalvontajärjestelmän hyväksymisen yhteydessä laboratorion, jossa voidaan tehdä muita valvontaviranomaisen edellyttämiä, omavalvontaan liittyviä tutkimuksia.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2001.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla hyväksymät laitokset ja laboratoriot voivat jatkaa hyväksymispäätöksen mukaisesti.

Helsingissä 15 päivänä syyskuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Sinikka Mönkäre*

Laki

eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1195/1996) 6 §:n 2 kohta, 8, 9 ja 15 §, 16 §:n 2 momentti, 21 §:n 1 momentti, 38 §:n 3 momentti, 43 ja 53 § sekä 56 §:n 2 momentti, sekä

lisätään 4 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Mitä tässä laissa säädetään asianomaisesta ministeriöstä, koskee maa- ja metsätalousministeriötä, ellei valtioneuvoston asetuksella toisin säädetä.

6 §

Tässä laissa tarkoitetaan

6 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *valvontaviranomaisella* eläinlääkintä- ja elintarvikelaitosta, lääninhallitusta, 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua valtion viranomaista, kunnan valvontaviranomaista, tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavaa kunnan viranhaltijaa sekä valtion tarkastuseläinlääkäriä.

2) *valvontaviranomaisella* *Elintarvikevirasto*, lääninhallitusta, 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua valtion viranomaista, kunnan valvontaviranomaista, tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavaa kunnan viranhaltijaa ja valtion tarkastuseläinlääkäriä.

8 §

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos ohjaa ja valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa asianomaisen ministeriön alaisena.

8 §

Elintarvikevirasto ohjaa ja valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista asianomaisen ministeriön alaisena.

9 §

Lääninhallitus ohjaa ja valvoo eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen antamien ohjeiden mukaisesti tämän lain ja sen nojalla

9 §

Lääninhallitus ohjaa ja valvoo *Elintarvikeviraston* antamien ohjeiden mukaisesti tämän lain ja sen nojalla annettujen sään-

Voimassa oleva laki

annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa läänin alueella.

15 §

Ennen toiminnan aloittamista uutena tai olennaisten muutosten jälkeen on teurastamoiden ja niiden yhteydessä olevien laitosten oltava eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen hyväksymiä ja muiden laitosten vastaavasti kunnan valvontaviranomaisen hyväksymiä. Hyväksymistä on haettava kirjallisesti ja laitos on hyväksyttävä, jos se täyttää tässä laissa ja sen nojalla asetetut vaatimukset.

16 §

Kunnan valvontaviranomaisen on ilmoitettava laitoksen hyväksymisestä, toiminnan lopettamisesta ja laitoksen hyväksynnän peruuttamisesta asianomaiselle lääninhallitukselle. Kunnan valvontaviranomaisen on ilmoitettava myös rekisteröimänsä kalastusalukset ja luetteloimansa ensisaapumispaikat ja niiden toiminnassa tapahtuneet muutokset lääninhallitukselle. Lääninhallituksen tulee antaa nämä tiedot viivytyksettä eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle, joka pitää kirjaa laitoksista, kalastusaluksista ja ensisaapumispaikoista sekä antaa laitoksille ja kalastusaluksille numeron.

21 §

Laitoksen on huolehdittava siitä, että siellä estetään elintarvikehygieenisten epäkohtien syntyminen. Tässä tarkoituksessa laitoksen on kustannuksellaan laadittava ja toteutettava laitosta valvovan valtion tarkastuseläinlääkärin tai kunnan valvontaviranomaisen hyväksymä valvontajärjestelmä (*omavalvontajärjestelmä*). Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tehtävänä on avustaa edellä mainittuja viranomaisia omavalvontajärjestelmän hyväksymisessä, jos kyseiset viranomaiset sitä pyytävät.

Ehdotus

nösten ja määräysten noudattamista läänin alueella.

15 §

Ennen toiminnan aloittamista tai olennaisten muutosten jälkeen *tulee teurastamoilla ja niiden yhteydessä olevilla laitoksilla olla Elintarvikeviraston hyväksyntä ja muilla laitoksilla vastaavasti kunnan valvontaviranomaisen hyväksyntä*. Hyväksymistä on haettava kirjallisesti. Laitos on hyväksyttävä, jos se täyttää tässä laissa ja sen nojalla asetetut vaatimukset.

16 §

Kunnan valvontaviranomaisen on ilmoitettava laitoksen hyväksymisestä, toiminnan lopettamisesta ja laitoksen hyväksynnän peruuttamisesta asianomaiselle lääninhallitukselle. Kunnan valvontaviranomaisen on ilmoitettava myös rekisteröimänsä kalastusalukset ja luetteloimansa ensisaapumispaikat ja niiden toiminnassa tapahtuneet muutokset lääninhallitukselle. Lääninhallituksen tulee antaa nämä tiedot viivytyksettä *Elintarvikevirastolle*, joka pitää kirjaa laitoksista, kalastusaluksista ja ensisaapumispaikoista sekä antaa laitoksille ja kalastusaluksille numeron.

21 §

Laitoksen on huolehdittava siitä, että siellä estetään elintarvikehygieenisten epäkohtien syntyminen. Tässä tarkoituksessa laitoksen on kustannuksellaan laadittava ja toteutettava laitosta valvovan valtion tarkastuseläinlääkärin tai kunnan valvontaviranomaisen hyväksymä valvontajärjestelmä (*omavalvontajärjestelmä*). *Elintarvikeviraston tulee* avustaa edellä mainittuja viranomaisia omavalvontajärjestelmän hyväksymisessä, jos nämä sitä pyytävät.

38 §

Kunnan valvontaviranomaisen on eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen kehotuksesta ryhdyttävä 1 tai 2 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

43 §

Muutoksen hakemisesta lääninhallituksen ja eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa.

53 §

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos pitää valtakunnallista rekisteriä kaikista hyväksytyistä laitoksista, rekisteröidyistä kalastusaluksista ja luetteloiduista ensisaapumispaikoista sekä hyväksymistään laboratorioista. Kunnan valvontaviranomainen pitää rekisteriä valvomistaan laitoksista, rekisteröimistään kalastusaluksista ja maidontuotantotiloista sekä luetteloimistaan ensisaapumispaikoista. Rekistereihin voidaan tallettaa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

Kunta on velvollinen pyydettyä ilmoittamaan eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle ja lääninhallitukselle kunnan suorittamaa valvontaa ja kunnan perimiä maksuja koskevia tietoja.

56 §

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos hyväksyy laboratoriot, joissa voidaan tehdä tässä laissa tai sen nojalla määrättyjä tutkimuksia. Laitosta valvova kunnan valvontaviranomainen tai valtion tarkastuseläinlääkäri hyväksyy kuitenkin laitoksen omavalvontajärjestelmän hyväksymisen yhteydessä laboratorion, jossa voidaan tehdä muita valvontaviranomaisen edellyttämiä omavalvontaan liittyviä tutkimuksia.

38 §

Kunnan valvontaviranomaisen on *Elin-tarvikeviraston* kehotuksesta ryhdyttävä 1 tai 2 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

43 §

Muutoksen hakemisesta lääninhallituksen ja *Elin-tarvikeviraston* tämän lain nojalla antamaan päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa.

53 §

Elin-tarvikevirasto pitää valtakunnallista rekisteriä kaikista hyväksytyistä laitoksista, rekisteröidyistä kalastusaluksista ja luetteloiduista ensisaapumispaikoista sekä hyväksymistään laboratorioista. Kunnan valvontaviranomainen pitää rekisteriä valvomistaan laitoksista, rekisteröimistään kalastusaluksista ja maidontuotantotiloista sekä luetteloimistaan ensisaapumispaikoista. Rekistereihin voidaan tallettaa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

Kunta on velvollinen pyynnöstä ilmoittamaan *Elin-tarvikevirastolle* ja lääninhallitukselle suorittamaansa valvontaa ja *peri-miään* maksuja koskevat tiedot.

56 §

Elin-tarvikevirasto hyväksyy laboratoriot, joissa voidaan tehdä tässä laissa tai sen nojalla määrättyjä tutkimuksia. Laitosta valvova kunnan valvontaviranomainen tai valtion tarkastuseläinlääkäri hyväksyy kuitenkin laitoksen omavalvontajärjestelmän hyväksymisen yhteydessä laboratorion, jossa voidaan tehdä muita valvontaviranomaisen edellyttämiä, omavalvontaan liittyviä tutkimuksia.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2001.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla hyväksymät laitokset ja laboratoriot voivat jatkaa hyväksymispäätöksen mukaisesti toimintaansa.

Valtioneuvoston asetus

elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmästä

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty maa- ja metsätalousministeriön esittelystä, säädetään perustuslain 119 §:n 2 momentin nojalla:

1 §

Tehtävät ja asema

Elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmän tehtävänä on käsitellä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluvien elintarvikevalvonnan toimielinten:

1) tulosohjauksen yhteensovittamista siltä osin kuin asia liittyy elintarvikeketjun turvallisuuteen ja kuluttajan suojaamiseen määräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta taloudellisilta tappioilta;

2) yhteisiä toimintalinjoja elintarvikeketjuun liittyvissä terveysvaaratilanteissa; ja

3) muita elintarvikevalvonnan yhteistyöryhmän jäsenten sen käsiteltäväksi saattamia asioita.

Yhteistyöryhmä voi tarvittaessa antaa lausuntonsa sen käsiteltäväksi saatetuista asioista.

Yhteistyöryhmä toimii maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä.

2 §

Kokoonpano

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa yhteistyöryhmän kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Siihen kuuluvat jäseninä kauppa- ja teollisuusministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön edustajat sekä Elintarvikeviraston, Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitoksen ja Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen johtajat ja henkilöstön edustajat.

Maa- ja metsätalousministeriö kutsuu yhteistyöryhmään myös hallinnonalan muiden virastojen ja laitosten johtajat ja henkilöstön edustajat jos tämä on tarpeen maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan elintarvikeketjun kattavan valvonnan yhteensovittamiseksi. Jäsenille määrätään myös varahenkilöt.

Yhteistyöryhmän puheenjohtajana toimii maa- ja metsätalousministeriön edustaja. Yhteistyöryhmä on päätösvaltainen puheenjohtajan ja vähintään puolen jäsenistä ollessa paikalla.

3 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2001.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon vaatimiin toimenpiteisiin.

*Liite 3
Asetusluonnokset*

Valtioneuvoston asetus

elintarvikeneuvottelukunnasta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty kauppa- ja teollisuusministeriön esittelystä, säädetään perustuslain 119 §:n 2 momentin nojalla:

1 §

Tehtävät ja asema

Elintarvikeneuvottelukunnan tehtävänä on

1) käsitellä yhteistyöelimenä elintarvikkeiden turvallisuuteen ja laatuun liittyviä kysymyksiä sekä antaa niistä lausuntoja ja tehdä aloitteita;

2) kehittää ja yhteen sovittaa kansallisesti elintarvikelainsäädäntöön ja -standardisointiin liittyvää kansainvälistä yhteistyötä;

3) toimia kansallisena Codex Alimentarius -komiteana; ja

4) käsitellä muut sen toimialaan kuuluvat kauppa- ja teollisuusministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai maa- ja metsätalousministeriön sen käsiteltäväksi tuomat asiat.

Elintarvikeneuvottelukunta toimii kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä.

2 §

Kokoonpano

Valtioneuvosto asettaa neuvottelukunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja määrää neuvottelukunnan jäsenten keskuudesta puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja kullekin jäsenelle henkilökohtaisen varajäsenen.

Jos jäsen tai varajäsen eroaa kesken toimikautensa määrää kauppa- ja teollisuusministeriö hänen tilalleen uuden jäsenen tai varajäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Neuvottelukunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan sekä jäsenten ja näiden vara-

jäsenten tulee olla hyvin perehtyneitä elintarviketasioihin. Neuvottelukunnassa tulee olla riittävä, elintarvikkeita koskevan lainsäädännön ja valvonnan, alkutuotannon, elintarviketeollisuuden ja -kaupan, kuluttaja-asioiden sekä maatalouskysymysten asiantuntemus.

3 §

Toiminnan järjestäminen

Neuvottelukunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta tai kun joku jäsen sitä kirjallisesti pyytää ilmoittamaansa asiaa varten.

Neuvottelukunta on päätösvaltainen, kun saapuvilla on puheenjohtajan lisäksi vähintään puolet muista jäsenistä.

Neuvottelukunnalla voi olla pääsihteeri ja muita sihteereitä. Pääsihteerin määrää kauppa- ja teollisuusministeriö ja muut sihteerit ottaa neuvottelukunta.

Kauppa- ja teollisuusministeriö voi vahvistaa neuvottelukunnalle sen esityksestä työjärjestyksen. Neuvottelukunnasta on muutoin voimassa, mitä valtion komiteoista säädetään.

4 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2001.

Tällä asetuksella kumotaan elintarvikeneuvottelukunnasta 30 päivänä huhtikuuta 1992 annettu asetus (385/1992). Kumottavan asetuksen nojalla asetettu elintarvikeneuvottelukunta jatkaa kuitenkin toimintaansa määräai-

kansa loppuun saakka.

Ennen tämän asetuksen voimaan tuloa voi-

daan ryhtyä sen täytäntöön panon edellyttä-
miin toimenpiteisiin.
